SANANSELITYKSIÄ

Tätä sanaluetteloa tehdessä on ollut tarkoituksena tehdä Kantelettaren runojen lukeminen helpoksi jokaiselle suomalaiselle, semmoisellekin, joka ei ole korkeampaa koulua käynyt ja siis pääasiallisesti, mitä sanoihin tulee, on kotimurteensa sana- ja muotovaroista riippuvainen. On senvuoksi tähän poimittu kaikki sanat, jotka erittäin länsimurteelle ovat oudot. Paitsi sitä on myös sanaluetteloon otettu kaikki oudommissa muodoissa olevat sanat, jotka siis lukija voi löytää juuri semmoisina kuin ne tekstissä ilmaantuvat. Erittäin huomattakoon inkeriläiset itsekohtaiset muodot, jotka usein ovat konditionalin näköiset, esim. asettaisin. Mitä useihin toisiin muotoihin tulee, jotka taikka ilmautuvat kovin tiheässä, että olisi ollut mahdollista ne sanaluetteloon sijoittaa, tai ovat ilmankin helpommin ymmärrettävät, lienee kylläksi, että tässä annetaan muutamia yleisiä selityksiä. Itä-Suomen runoissa, joiden mukaisiksi sitten Lönnrot on länsisuomalaisetkin muodostanut, t ei pehmene d:ksi, vaan katoo. Tällä lailla näemme esim. veen = veden, lauan = laudan, viian = viidan, lehen = lehden. Monikon osoitteena on usein tavuu loi, esim. virsilöitä = virsiä, kamariloiksi = kamareiksi, olkiloilla = oljilla (I: 155). Kirjakielen -kin on usein sulanut paljaaksi i:ksi, esim. minäi = minäkin (I: 4), tänäi = tänäkin (I: 14), sitäi = sitäkin (I: 25), sikai = sikakin (I: 88), jokii = jokikin (II: 252). — Inen-päätteiset laatusanat ilmautuvat partitivissä usein pehmeämmässä muodossa, esim. ennistä (I: 20), seläistä = selkäistä (I: 149), neioistamme = neitostamme (I: 160), varvuisten = varpuisten (II: 1), poluista = polkusta (II: 28), pojaista = poikasta (II: 55), kukaista = kukkasta (II: 82), syennäöistä = sydennäköistä (II: 129). — Usein teonsanat, varsinkin passivissä tavataan supistuneessa muodossa, esim. käätä = kääntää (I: 48), heitty = heitetty (II: 57), käätessäni = kääntäissäni (II: 172), kääten = kääntäin (II: 176), käätyn = käännetyn (II: 202), väätty, säätty = väännetty, säädetty (II: 203), työtty = työnnetty (II: 352). Hyvin usein ovat liittosanat erotetut liitostaan ja viskatut edestakaisin, esim. tieltä kirkko = kirkkotieltä (I: 88), jalas patvi = patvijalas y.m. (I: 217), rinta hieta= hietarinta (II: 78), sanan armon = armonsanan (II: 228), harjan liina = liinaharjan (II: 321), päät on kassa = kassapäät (II: 324), neito terhen = terhenneito (II: 354), köyttä rauta = rautaköyttä (III: 20), lahen Kannan = Kannanlahden (III: 20), vyö vaski vaskivyö (III: 6, 23), miehen murha = murhamiehen (III: 10). Kaan-pääte kuuluu kana t. vaan na, esim. toisellana = toisellakaan (I: 130), tullutkana = tullutkaan (II: 8), väheäkänä =vähääkään (II: 225). — Runomitan tähden pitkät ääntiöt jaetaan kahtia, jolloin edellinen a muuttuu o:ksi, ä e:ksi, esim. tyhjeä = tyhjää (I: 1), kuvoamaksi = kuvaamaksi (I: 1), siltoa = siltaa (I: 188), saloa = salaa (II: 204). Tse-pääte osoittaa liikkumista jotain myöten, esim. maitse = maata myöten (I: 150), kainaloit-

se = kainaloja myöten (I: 206). Venäjän Karjalassa käytetään monikon kolmannen tekijän sijasta tekijätöntä muotoa: jop' on minua jotki suotu = suoneet (I: 18), naiset ei tulla = eivät tule (I: 147), eikä mua koirat kuultu eikä haukkujat havaittu = kuulleet, havainneet (III: 59). Venäjän Karjalassa myös uinen-päätteisten laatusanain sijasta käytetään vastaavaa nimisanaa: tervaskannon kauneutta = kauneuista, niin kaunista kuin tervaskanto (I: 159), mesiheinän hempeyttä, ahokoivun armautta = niin hempeää, armasta kuin (II: 82).

Lähteinä on paitsi Lönnrot'in sanakirjaa ja edelliseen painokseen liitettyjä sananselityksiä myös käytetty: Genetzin sanakirjat Venäjän-Karjalan ja Aunuksen kielestä (merkityt Gen. Ven. Karj. t. Aun.), Vatjan sanaluettelot (Vatj.), Wiedemannin Viron sanakirjaa (Vir.), Kalevalaan ja loitsurunoihin liitetyt sananselitykset, Heikel'in kansatieteellistä sanastoa, runonkerääjäin alkuperäisissä käsikirjoituksissa usein rivien välissä tavattavat laulajilta saadut selitykset (laulaj. selit.), ja viimeinkin olen saanut koko joukon sanoja selville herrojen M. Kurikan (merkitty (K.), I. Latun (L.), Tiihosen (T.) ja Forsström'in (F.) kautta, jotka osaksi itse ovat tunteneet minulle oudot sanat, osaksi hankkineet niihin selitykset, herra Lattu Inkeristä, viimeinmainitut molemmat Laatokan rannoilta. Myös tulee minun kiittää Suom. Kirj. Seuran sihteeriä, maisteri Rothsten'iä, joka on monen hyvän neuvon mitä ulkonaista asua ja järjestystä koskee antanut ja myös auttanut tarpeellisten ja tarpeettomien sanain pohtimisessa.

J. K[rohn].

Aamuahkeroinen, I: 155, aamuaskare.

Aari, ks. herneaari.

Aarnitsa, III: 63 paksu, karhea pellavakangas (L).

Aatkela, I: 77, II: 210, surullinen, vaikea, haikea (vert. Gen. Aun. atkela).

Aatkeloittaa, I: 77, synkistää, pahoittaa.

Ahava, I: 38, 65, II: 39, III: 12, kylmä, pureva tuuli kevättalvella, monesti ylimalkaan tuuli.

Ahmo, I: 96 = ahma (gulo borealis).

Aiaskommetto, II: 27, aidaksista kyhätty hökkeli.

Aihella, III: 6, anella, anoa (Gen. Aun. Suistamon itkuissa).

Ainoinen, I: 38, ainainen, alinomainen.

Ainoisin anella, II: 346, saineesti, hartaasti rukoilla (vir. aine keelil paluda).

Aito, III: 31, aivan, puhtaasti.

Aivina, III: 17, hieno liina, hienosta liinasta tehty paita.

Aivinki, III: 49, aivankin (Gen. Ven. Karj. ja Aun.).

Ajaksen, I: 117 = ajaa itsensä, tunkeutuu; — ajame, II: 252 = ajan itseni, rupean.

Ajoharakka, I: 159, 193, harakan peloitus (Lönnr.); entisillä hautausmailla, tavallisesti harakan (joskus kissan) muodossa ilmautuva kummitus, joka luopumatta seuraa siellä käynyttä ihmistä, siksi kun tienristiin tulee (L).

Ajoime, I: 206 = ajoin itseni, kavahdin, tunkeuduin.

Alahahko, III: 6, hiukkaa liian alhainen.

Alaiset, II: 86, paidan alaosa, tavallisesti karkeampaa kangasta kuin yläpuoli.

Alakätinen, II: 331, taitamaton, neuvoton.

Alanenä, III: 49, jonka pää ei pysy pystyssä, juopunut.

Aleksia, II: 171, halventaa, halveksia.

Allas, II: 124, ruuhi, kaukalo, purtilo, vesi-astia (laulajan selityksen mukaan,

Alli, I: 25, II: 86, eräs sorsalintu

Alli, I: 25, II: 86, eräs sorsalintu (clangula hiemalis).

Allitella, II: 100, laulaa surkealla, valittavalla äänellä niinkuin alli; myös lakkaamatta loruilla joutavia.

Alttina, II: 206, 211, vanha venäläinen 3:n kopeekan raha (ven. altyn).

Aluslahti, III: 23, laivalahti, satama.

Ammio, I: 150. — Kenties: amme, suuri astia.

Ammoin, III: 19, aikaa sitten.

Ammuella, I: 184, ammentaa, koota, mättää.

Amputauti, II: 97, eräs äkkiä tappava eläintauti, halvaus (jonka luultiin saavan alkunsa noidan ampumasta nuolesta).

Ange, III: 6, kovaosainen, ahdistuksessa oleva (Gen. Ven. Karj. itkuissa ange = tuska).

Angervoinen, I: 18, kovaonninen.

Ani, I: 140, aivan.

Ankara, I: 3, vallaton.

Anneksia, II: 206, annella.

Anniton, II: 348, lahjan saamaton.

Anteleksen, II: 250 = antelee itseänsä.

Antero Vipunen, II: 278, mahtava tietäjä, jonka Väinämöinen haudan levosta herätti, saadakseen häneltä voimallisia loitsusanoja.

Anti, II: 236, 351, lahja.

Antiluoja, II: 346, lahjansuoja l. -antaja.

Antipaita, II: 334. — Metsän haltijain luultiin silloin, kun olivat anteliaalla mielellä, pukeutuvan erinäisiin koreampiin vaatteisiin; siis antipaita on

semmoinen paita, joka osoittaa heidän taipuvaisuuttaan antamaan.
Antti, III: 64. — Boije, eräs Suomen herroista, jotka vastustivat Kaarle herttuaa.
Apattaa, I: 146, II: 324, III: 49, syöttää.
Apia, I: 52, suru, murhe; — I: 17, 40, II: 53, III: 29, surullinen, synkkä (ven. o b i d a, oikeastaan: loukkaus, vert. Gen. Ven. Karj.).
Appaa, I: 93, II: 132, III: 12, syödä.
Arkkeli, III: 64, tykistö (ruots. a r t i l-l e r i, a r k l i).
Armotuus, II: 158 = armottomuus.
Arsina, III: 4, ven. kyynärä (ven. a r š i n).
Artti, II: 244, riita (Parikkalassa, F).
Arve, III: 64. — Arvid Stålarm, Suomen väen ylipäällikkö sodassa Kaarle herttuaa vastaan.
Arvollansa, III: 8, kuitenkin.
Asettajainen, I: 3, hillitsijä, tyynnyttäjä, makuulle panija.
Asiita, I: 8, II: 159 = asiata.
Asua, I: 77, olla, pysyä.
Ativo, II: 37. — Alkuaan: vieraissa appelassa kävijä; yleisesti vieras (Gen. Ven. Karj.).
Ativoreisu, I: 143, matkustus vieraiksi (appelaan).
Aukehia, II: 340 = aukeita.
Aurasarvikko, II: 321, auran kurki.
Avittaa, III: 67, auttaa.
Avullinen, II: 57, kelvollinen.
Eho, II: 334, suosiollinen; — II: 146, kaunis.
Eholla, II: 154, III: 63 = ehdolla, s.o. rinnalla, varrella.
Ehto, I: 38, II: 259, lempi, suosio.
Ehtoinen, II: 351, lempeä, suosiollinen (laulajan selit. Y, Slöör, v. IV, r. 8: h y v ä).
Ehtone, II: 319, päivällisuni.
Ehtoyö, II: 330, 339, suosioyö, jolloin lempeät metsänhaltijat antavat saalista.
Eillinen, I: 155 = edellinen.
Eine, I: 95. — E i e i n e t t ä = ei mitään.
Elinajani, II: 204 = elinaikani.
Elki, III: 5, tapa, erittäin: paha tapa.
Ellen, III: 5, jos en.
Elollinen, II: 197, varakas.
Eläjä, II: 248, talon asukas (Gen. Ven. Karj.).
Emantovaimo, II: 343, emäntävaimo.
Emantuus, II: 230 = emännyys.
Emintimäinen, I: 63, emintimä, äitipuoli.
Emo l. **emonen**, I: 13. — Vähennysmuoto sanaa e m ä; äiti kulta, äiti.
Emola, I: 14, äidin asuntopaikka.
Emän ala, II: 161, äidin aikaansaama, synnyttämä, lapsi.
Epakko l. **epatto**, II: 215, 231, 319, kelvoton, kykenemätön.
Epäpätö, III: 4, kelvoton, kunnoton.
Erä, II: 329, 333, metsästysretki, metsäsaalis.
Erätön, II: 348, saaliiton.
Eukko, II: 131, vanha vaimo; — II: 109, 182, äiti.
Eule, III: 6, ei ole.
Evätä, I: 43, II: 187, kieltää, varoittaa.
Haaksi, III: 32, laiva, alus.
Haalikkainen, II: 15, heikko, turvaton ihminen (Lönnr.); vaalea, kalpea (Europ.).
Haapana, II: 145, sorsalaji (a n a s p e n e l o p e).
Hahatella, II: 207, tarttua tukkaan, niin että suhahtaa.
Haihatella l. **haihattaa**, II: 222, kepeästi lentää.
Haikera, II: 164, hennoa.
Haikia, II: 100, vaikea; — II: 161, vaikeus; — II: 207, ankara.
Hairahtaa, II: 18, eksyä.
Haire, II: 342, hairahdus, erehdys.
Haiskosi, II: 331 = haise.
Haitra, II: 121, raukka.
Haitta, II: 341, pidätyshaka.
Haitukka, II: 24, nahjus, tyhjäntoimittaja, joutiloitsija (Gen. Ven. Karj.).
Haiven, III: 32, karva.
Haivertaa, II: 141, sysäistä, tempaista.
Hakahella l. **hakahtaa**, I: 91, 147. — Osoittaa harakan omituista ääntä.
Hakkurainen, II: 313, hakkurin l. ylimalkaan kannon muotoinen.
Hakuli, III: 54, hiuskarva (laulajan selitys S. r. 205).
Halata, I: 143, ikävöidä.
Halialatva, I: 170, harmahtava, vaaleanvihertävä-latvainen.

Haljakkaverka, II: 329, vaaleansininen nuttuverka.
Halme, II: 57, viljaa kasvava kaski.
Haluinen, II: 129, mieluisa, lempeä, suloinen (kertosäkeessä tavallisesti: lempeä, suloinen); — I: 58, surullinen, ikävöivä.
Halunalainen, I: 84, huolen l. surun alainen.
Haluvesi, II: 128, suruvesi, itku.
Hamara, I: 143, kirveen selkä.
Hamehtia, III: 8, pukea hame yllensä.
Hampsu, I: 230, vaatteissaan ja olossaan huolimaton.
Hangotella, III: 36, kovasti vääntää, ponnistaa.
Hanho, hanhonen, hanhut, I: 184, III: 68. — Vähennysmuotoja sanaa h a n h i.
Haparaiset, I: 100, perkeet, ruuput, tähteet.
Hapenet, III: 69, hiukset.
Hapsi, II: 121, 190, hius.
Haraelija, III: 58, kourija.
Harata, III: 40, haravoida, raapia.
Harmi, III: 64, harmaa hevonen.
Harri, II: 250, harjus (kalalaji).
Hartea, II: 91, 250, hartia, hartio.
Harteviikki, III: 64, Henrikinpoika, Vuolteen herra, eräs Suomen aatelisherroista, jotka vastustivat Kaarle herttuaa.
Hatsahtaa, I: 96; **hatsattaa**, III: 59.— Tarkoittaa harakan ääntä.
Hattara, III: 54, hajanainen pilvi; III: 12, ryysy.
Havata, I: 152, II: 108, III: 6, herätä.
Haven, III: 10, 25, viiksi t. parta (vert. Gen. Ven. Karj. v i i k s i, vir. h a b e = parta).
Havuhippa, II: 351, havuhattu, Tapion, metsän haltijan, liikanimiä.
Havukka, II: 214 = haukka.
Havulinna, II: 330, Tapion väen, metsän haltijain, asunto.
Hehätin, III: 26, vapauttaminen.
Heijapuinen, III: 61. — Luultavasti: heisipuinen (v i b u r n u m o p u l u s); myös kuitenkin: näsiä (d a p h n e m e z e r e u m), L.; — niinipuu (laulaj. selit. v. P., Länkelä, VIII: 6).
Heikotella, II: 281, koreilemalla laulaa (heikka = korea ihminen).
Heilakoita, II: 347, keikutella, pöyhkeillä.
Heinäkenkä, I: 4. — Lappalaisen pieksua sanotaan siksi, syystä että lappalainen ei käytä sukkia, vaan niiden sijasta pistää pieksunsa pohjaan saraheinätukon, joka pitää jalan lämpimänä, vaikka kastuisikin.
Heinäpieles l. **heinäpielys**, II: 57, pitkänlainen heinäsuova.
Heitellä, I: 4, viskaella (suustaan sanoja ja nuotteja), rallatella.
Heittelime, I: 71 = heitin itseni, turvauduin; — h e i t t i h e l. h e i t t i h e n, III: 42 = heitti itsensä, heittäytyi.
Heittohiema, I: 217. — Europaeuksen mukaan: h i e t t o h i e m a. Tarkoittanee irrallisia hihoja, jommoisia on käytetty Ven. Karjalassa.
Heittäisime, I: 19 = heittäisin itseni, heittäytyisin; — h e i t ä m e, I: 18, II: 326 = heittäydyn.
Helevä l. **heliä**, I: 3, 72, II: 106, III: 6, 45, loistava, välkkyvä, kaunis.
Helkkäellä, III: 1, helistä.
Helkyttää l. **helkytellä**, I: 186, II: 78, kutoa t. laulaa niin että helisee.
Hellehellä, III: 39, olla hellällä mielellä, surkutella, murehtia.
Hellehtiä, II: 265, 305, surkutella.
Hellitellä, II: 12, surkutella; I: 180, paistaa lämpimästi.
Hellottaa, hellotella, III: 69. — Luultavasti: helliä, hellästi pitää.
Helmipaate, II: 337. — Nähtävästi: helminauha (vert. vir. p a a t e r = helminauha, alkuaan katolinen rukousnauha, jolla muun muassa luettiin P a t e r n o s t e r rukousta, Isämeitää).
Helmispää, III: 25, helmiruoska.
Helmivyö, III: 19, helmisiima.
Helottaa, II: 232, välkkyä, loistaa t. helistä.
Helta, III: 69, tupsu, ripsu.
Helve (helpeen) l. **hely**, I: 16, 54, 87, heinän siementuppi.
Hely, III: 41, rapina.
Helytruoska, II: 149, helyruoska, helisevä (helmi)ruoska.
Helyä, II: 120, helistä.
Heläjäntä, II: 126, helinä.

Hemme, II: 265, hempeä, hellä, suloinen.
Hempeys, II: 82, hellyys, suloisuus (mesiheinän hempeyttä = niin suloista kuin mesiheinä).
Hempiä, II: 199, III: 52, kaunis, hekkumallinen, ihastuttava; — I: 71, hellä; — III: 35, ihastus.
Hempiätär, III: 37, kaunokainen.
Hempsutella, I: 73, hampsutella, huolimattomasti, horjuen astua.
Hempu, I: 18, herkku.
Hempulainen, I: 89, 131, kaunis.
Henkäsihe, III: 20, 41 = veti henkeänsä.
Hennut, II: 253. — Vähennysmuoto sanaa hento l. hentu; hieno, mieleinen, rakas.
Hepsunen, I: 196, rimsu, ripsu; heinän siementuppi.
Heristihen, II: 58 = heristi itsensä, puhkesi.
Heriä, II: 61, järeä.
Herja, I: 206, II: 93, 101, kurja, raukka, ilkeä; — II: 82, 182, 199, häväistys.
Herjata, II: 93, haukkua, soimata.
Herjä, II: 82 = herja.
Herneaari, I: 61. — Aariksi inkerikot sanovat täyteläisiä jyviä, esim. kyll' on aarta aitassani.
Hernevartinen l. hernevarsi hevonen, I: 195, II: 192, mahd. herneenvärinen hevonen (vert. olkinen).
Herskua, herskutella, herskuttaa, I: 227, II: 95, III: 51, kahista, kahistella, helistellä.
Herskähtää, I: 162, kahahtaa.
Hersyä, II: 288, keikkua, koreilla.
Heryä, III: 17 = herua.
Herämme, III: 32, kirkas, juokseva (lähde).
Hetale, I: 92, 192, liehuva vaatekappale.
Hete (hetteen), II: 82, III: 21, 33, lähde.
Hevukka, I: 234. — Vähennysmuoto sanaa hevonen.
Hiema, III: 4, hiha (Gen. Ven. Karj.).
Hiemua, II: 58, hetiä, hedelmöidä.
Hienohelma, III: 5, h. hame.
Hieprahelma, I: 164, koreahameinen (hiepra = reima; laulajan selit. Europ. I, r. 123).
Hiepsintä, I: 144, kahina.
Hierellä, III: 66, liata, tahrata (vert. Gen. Ven. Karj. hierautua).
Hierrin, I: 4, II: 302, paikka, johon itseänsä hieroo, makuusija, t. paikka, jossa tahraantuu (Ven. Karj. hieraudua = tahraantua; vert. kuit. laulaj. selit., Boren., r. 15 »niinkuin hinkalo»).
Hietto, II: 299. — Tuntematon sana.
Hiiata, III: 19, puhua viisaasti.
Hiihanta, I: 124 = hiihtäminen.
Hiihattaa, II: 329 = hiihdättää.
Hiihtaa, I: 193, II: 330 = hiihtää.
Hiipsintä, II: 42, kahina.
Hiisi, III: 2, 6. — Hiidet olivat Suomen kansan käsityksen mukaan pahoja haltijoita; heillä oli kaikenlaisia pahoja, mutta samalla väkeviä eläimiä ja esineitä, joita usein loitsuissa rukoillaan heiltä hädänalaisen avuksi. He asuivat synkimmissä korvissa ja harjoittivat siellä muun muassa suurella taidolla sepäntyötä. Rinnakkaissäkeissä heitä usein sanotaan »jumaliksi».
Hiitola, I: 31, Hiisien asuntopaikka.
Hilkata, III: 6, helätä.
Hilkuttaa, III: 6, kilkuttaa, kalkuttaa.
Hilla, III: 46, lakka.
Himahella, III: 7. — Osoittaa sitä ääntä, jolla hieno lanka t. kieli menee poikki.
Himmi, III: 8, lyhytnäköinen.
Hiostaa, III: 6, saattaa hikiseksi.
Hipeä, hipiä, II: 142, III: 31, ruumis, varsi (Gen. Ven. Karj.).
Hirnakoita, III: 40, hirnua (Gen. Aun.), pahasti kiljua.
Hoihotella, II: 116, huutaa, voivotella.
Hoitanta, II: 21, hoi'n huutaminen.
Hoiva, III: 6, helpotus.
Hoivata, I: 51, 141, II: 129, 213, iskeä, sysätä, tuottaa.
Hoivauttaa, II: 345, 348, viskata (saalista); taikka antaa hoivaa, helpotusta, lohdutusta.
Hokottaa, II: 99, ajattelematta loruella.
Hotaista, III: 17, lyödä nopeasti.
Hotakka, II: 98, huolimaton t. vallaton ihminen.

Houhatella, II: 209, läähättää, puhkaella.
Housutuus, II: 116 = housuttomuus (murteell. muoto).
Huhmar, I: 132, II: 86, III: 29, puumortteli, jossa survotaan.
Huijahus l. huijale, I: 126, pitkä kaistale, lakana.
Huikata (huikkajan), II: 290, luikata, kovalla äänellä laulaa.
Huikuroia, I: 166, kuljeksia.
Huikutella, huikuttaa, II: 93, 256, tehdä häpeää, häväistä (Ven. Karj. huikea = häpeä).
Huilaa, II: 256, elää kevytmielisesti, kuljeksia kylällä.
Huimeri, II: 260, kelvoton valta, huosta, mielivalta.
Huiskaja, III: 25, keikahtelija.
Huiskaa l. huiskia, I: 110, pitää levotonta elämää; — I: 141, keikahdella, kepeästi liikkua.
Huitukka, II: 14, 24, 29, nulikka.
Hukkasime, II: 125, 198, 223 = hukkasin itseni, menetin itseni.
Hulikka, III: 41, pytty, astia.
Hulpikko l. hulpilo, I: 215, 216, kankaan reunus (laulaj. selit. mukaan, v. A, Ahlqv., r. 492; lista, v. XII, Reinh. lehti 18: vaatereuna).
Hunnaa, III: 4 = hunajaa.
Huntsukka, II: 15, hulttio, retus.
Huntu, I: 88, III: 14, muinaisaikainen naimisissaolevien naisten pääliina.
Huntupää, II: 282, vaimo.
Huohtaa, II: 232 = hohtaa.
Huoitus, I: 104, huojennus.
Huokaseksen, III: 24 = saattaa itsensä huokaisemaan, huoahtaa; — huokasihen, III: 47 = saattoi itsensä huokaisemaan, huokasi.
Huoles, I: 24, surullinen, huolellinen.
Huolisime, II: 211 = saattaisin itseni huolenpitoon, hankkiutuisin.
Huolitella l. huolittaa, I: 22, 206, II: 26, tehdä huolellisesti.
Huomenkoitto, I: 32, II: 22, aamunkoite.
Huomenkuuro, II: 270, aamuhetki.
Huonehuinen, I: 206. — Vähennysmuoto sanaa huone.
Huosia, II: 18, huisku, hakoluuta.
Huove, I: 17, huvitus, ajankulu.
Huoveta, II: 296, huveta, kulua.
Huovi l. huovilainen, II: 122, 190, III: 64, aseellinen aatelisherran palvelija, ratsumies, sotamies.
Huperoita, I: 201, tehdä hupsusti, tuhmasti, huonosti kyhätä.
Huppunen, II: 117, hupukassa, päänpeitossa oleva, kapalolapsi.
Hupsahuttaa, I: 193, hätäisesti hupsusti tehdä.
Hurinkuri, III: 30, hurja leikki.
Hurja, I: 31, II: 256, vallaton, kevytmielinen; — I: 216, III: 13, villi.
Hurme, III: 6, veri.
Hurnakko, I: 52, mieletön, kevytmielinen.
Hursti, I: 41, II: 50, lakana.
Hurtta, II: 122, metsäkoira; konna, ilkiö.
Hutera, II: 111, heikkojäseninen, tutiseva, huono, heikko.
Huttu, I: 182, 193, jauhopuuro, jauhovelli.
Huue (huuteen), I: 88, härmä.
Huuhta, II: 40, huhta, suureen havumetsään tehty kaski.
Huuhtikirves, I: 126, kaskikirves.
Huuhunta, III: 33, huuto.
Hykertää, II: 209, hieromisesta syntyvää ääntä osoittava sana.
Hyllytä, II: 167, pehmeästi liikkua, häilyä.
Hympyrä, II: 209, koukkujalka, ontuva.
Hypertelihe, III: 6, käänteli itseään, pyöriskeli.
Hytyrä, III: 7, hattu.
Hyörehtiä, III: 17 (vert. vyörehtiä), käännellä.
Häilähtää, II: 92, 236, keikahtaa, äkkiä joutua t. tulla johonkin.
Hämytä, I: 89, puuhata että humisee.
Häperä l. häpäkkä, II: 54, 111, epäselvä, hämärtävä.
Häävero, I: 100, hääateria.
Höllehtiä, III: 6, homsuta.
Hömmöttää, II: 275, olla pehmeä ja häilyvä kuin lieju.
Hörkkökorva l. hörppäkorva, I: 161, pystykorva.
Höyketä, III: 6, pullistua, paisua.
Höyretyinen, I: 195, paisuksissa oleva, paksu ja pyöreä.

Ihala III: 28, ihmeellinen, ihana (Gen. Aun.); — I: 227, ihalalla itkee = aukealla maalla itkee (Lönnr.).
Ihata l. **ihota**, I: 45, II: 29, ihmetellä, ihaella, haluta.
Ikipolo, I: 1, ikuinen onnettomuus, suuri onnettomuus.
Ikisija, II: 324, erinomainen sija (pilkalla sanoen).
Ikäliha, III: 9, aina lihava.
Ilahtaa, III: 66. — Luultavasti: hyrähtää.
Iljain l. **iljen**, I: 40, 93, 145, 351, III: 30, paljas, liukas jää.
Ilkiriiviö, II: 195, ilkimys.
Ilmarinen, II: 278. — Kalevalan pääsankareja, Väinämöisen veli, suuri takoja, joka taivaan kannenkin on takonut ja sammon sepittänyt.
Ilmoin luomiaan, III: 6, syntyään.
Iloa, II: 93: ilkkua.
Iltikka, I: 65, liukas, paljas (kierä) jää.
Ime, I: 184, II: 95 = ihme.
Imehellä, I: 3 = ihmetellä.
Imeinen, I: 2, II: 2 = ihminen.
Immikkö, III: 39, neito.
Immyt, II: 29, 324. — Vähennysmuoto sanaa impi = neito.
Inehminen, III: 6 = ihminen.
Inha, I: 72, II: 247, 264, paha.
Inhut, II: 41, ikävä, mielipaha (vähennysmuoto sanaa inho).
Iskennä, II: 129 = iskenynnä l. iskenyt.
Iso, I: 13, III: 33, 41. — Vähennysmuoto sanaa isä; isä kulta.
Isola, I: 14, isän talo.
Istahime, II: 149 = istahdin; — istuihen, III: 13 = istuutui; — istuksen, I: 101 = istahtaa; — istume, I: 8 = istahdan.
Isyt, III: 67. — Vähennysmuoto sanaa isä.
Itikka, II: 218, hyttynen.
Ivaaminen (ivata), III: 69, pilkkaaminen.
Iäni, II: 204 = ikäni.
Jaama, II: 328, valtamaantie (Gen. Ven. Karj., Aun.; Ahlqv. vatja).
Jahkaa, III: 64, lakkaamatta loruella.
Jaksaa, I: 190, vetää pois, riisua (Gen. Ven. Karj., Aun.; Ahlqv. vatja).
Jalata, III: 2, käyttää jalkojaan, juosta.
Jalkajousi, III: 64, suurempi jousen laji, jonka vireille vetämiseen tarvittiin jalan apua.
Jaloton, III: 2, joka on ilman jalkoja; —II: 134, rampa, hervoton.
Janhuksinen, II: 332, tehty janhuksesta, kuusen t. männyn pihkaisesta, kovemmasta puolesta.
Jarskajaa, III: 31, narista, narskua.
Jasnoinen, II: 41, kirkas, kaunis (ven. jasnyi).
Jauhoja pahoja, III: 8, ruutia.
Joikua, III: 6, 12, laulaa Lapin tapaan yksitoikkoisesti (joiunnaksi sanotaan Venäjän Karjalassa laulutapaa, jossa ei runomitan säännöistä niin tarkkaan lukua pidetä; vert lap. juoigat = laulaa).
Jorottaa, I: 168, lorisuttaa.
Jouatella, I: 14 = joudatella; joutilaisuudessa lauleskella.
Jouella, III: 26, kuljeskella joutilaana.
Jouhisorsa l. **jouhilintu**, II: 145, sorsan laji (anas acuta).
Joukahainen, II: 278. — Kalevalan runoissa mainittuja uroita, tuttu varsinkin laulukilpailuistaan Väinämöisen kanssa.
Jousikäistä, II: 215 = jousikätistä, jousimiestä.
Joutolainen, III: 13, irtolainen.
Joutsenut, II: 55. — Vähennysmuoto sanaa joutsen.
Jou'uttaa, III: 22, panna kuntoon.
Julkotella, II: 340, jolkutella, juosta pitkin askelin.
Junia, III: 62, liittyä yhteen.
Juohatella, II: 246 = johdatella; naida.
Juohattaa, I: 156, II: 207 = johdattaa.
Juohti, I: 80 = johto; kosinta, naiminen.
Juolea, II: 9, korea.
Juoni, II: 333, III: 13, metsän otusten rivi l. jono.
Juppaniska, II: 352, kyyryniska (pää on jupassa, kun on eteenpäin kumarruksissa).
Jurskahtaa, I: 162, kahahtaa (osoittaa heinän ääntä, kun se niitettäessä katkeaa).

Jussi, I: 162 = jussiheinä (nardus stricta).
Juutas, I: 78, paha henki.
Juuttaa, III: 31, tukehduttaa.
Juutti, II: 46, tanskalainen, Tanska.
Juuttua, I: 72, tarttua kiinni.
Jykeä, II: 171, raskas (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Jyttyinen, II: 261, kaltainen, tapainen (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Jyttynäinen, I: 227, omaa laatuansa (Gen. Aun.).
Jyviä, I: 5, jyrsiä, pureksia.
Jäini, II; 150, 252 = jäin (vahvistava muoto).
Jälensä, II: 222 = jälkensä.
Jälsi, II: 154, koivun mäihä.
Jältönen, II: 154. — Vähennysmuoto edellistä.
Jäläsilmä, II: 145, näljä- l. limasilmä.
Jäppä, II: 352, kykkijä (seisoo kintut jäpässä l. koukussa).
Järittää, I: 91, karsia, leikata pois.
Järkkyä, III: 6, järistä.
Järky, II: 93, pölkky.
Jäyketä, III: 6, kangistua.
Jääkellehtää, I: 64, II: 252, kepeästi hyppiä (jäkelö = aina liikkeellä oleva, liehuva olento).
Kaaha, II: 170 = kaada.
Kaahlaja, III: 25, k. karhu: karhu, joka juosta jötköttää.
Kaakistaa, III: 20, hillitä, ahdistaa, aidata, salvata (Gen. Aun. kuristaa kurkusta).
Kaalata, I: 226, kahlata.
Kaalimaa, III: 7 = ? Gaelin maa, Wales Englannissa, josta Henrik piispa oli kotoisin.
Kaaprahtaa, II: 338, äkkiä poiketa tieltä.
Kaarasti, III: 68, Oranienbaumin kaupunki Inkerinmaalla.
Kaarutella, I: 197, käydä koukkuselin.
Kaaso, I: 127, II: 17, nainen, joka vanhoissa suomalaisissa häissä (oikeastaan läksiäisissä) puki morsiamen ja muuten oli hänellä alinomaisena saattajana.
Kaatiot, III: 10, housut.
Kaavia, I: 161, kaapia, raappia.
Kaha, I: 77, II: 101, kahtia, kahdeksi palaksi; — III: 31, kahden puolen (Gen. Ven. Karj.).
Kaha, II: 352, pystyseipäistä tehty suppilomainen linnunpyydys.
Kahatella, III: 25, ajaa niin että kahisee.
Kaheksa'alle: III: 3, kahdeksalle haaralle.
Kahmalo, III: 5, kaksoispivo.
Kahuta, I: 166, kahista.
Kaie (kaiteen), II: 22, kaistale, sarka; — II: 338, syrjäaituus, käsipuut.
Kaiehtia, III: 9 = kaidehtia; kaiteella jotakin valmistaa, kutoa.
Kaihe, I: 54, II: 170. — Ks. kaiho.
Kaiho, I: 49, 175, II: 129, 131, suru, huoli.
Kaihoella, II: 111, 196, murehtia.
Kaihoinen l. **kaihollinen**, I: 39, II: 115, 129, 130, 175, surullinen.
Kaihota, II: 54, 68, surra, murehtia.
Kaihotella, II: 165, kiskotella, oikaista itseänsä laiskuuden tähden.
Kaihottaa, II: 212, surettaa.
Kaihu, III: 3, surkea.
Kaikatella, II: 146, itkeä nyyhkytellä (oikeastaan synnyttää jotain lyhyttä, mutta usein uudistuvaa ääntä).
Kaikotella, II: 117, laulaa kovalla äänellä.
Kaimata l. **kaimota**, II: 201, III: 62, saattaa, seurassa viedä (Gen. Ven. Karj.). Kaima on oikeastaan kumppani, vert. lapin guoibme.
Kainalopala, II: 109, kainaloon pistetty pala.
Kaiottaa, II: 337, 338, karkoittaa (oikeastaan huutamisella).
Kaiskutella, II: 249. — Runollinen väännös sanaa kuiskutella.
Kaiten, II: 156, välttäen, karttaen.
Kaivame, II: 222 = kaivan itseni, laitan itselleni olopaikan.
Kaivottu (kaipoa), II: 199, epäluulolla katseltu, vainottu.
Kajava, II: 110, III: 18, useista lokkilajeista käytetty nimitys.
Kakara, I: 49, II: 156, III: 6, multalöntti, hevosen lanta.
Kakistaa, III: 31, liata.
Kakkara, I: 114, II: 159, 180, kakku, kaakku.

Kaksikaplahinen, I: 34, kaksiketarainen (reestä).
Kalakukko, III: 25, kalapiirakka.
Kalata, I: 56, kalista.
Kalatuus, II: 346 = kalattomuus.
Kalevala, I: 106, II: 4, 278. — Suomenpuolisissa runoissa ja lauluissa jättiläinen ja sankari, jonka väkevä poika varsinkin on kuuluisa. Välistä vanhemmassakin puhtaammin tarullisessa merkityksessä käytetty, jolloin se näkyy merkitsevän jotain jumalallista olentoa (vert. O s m o).
Kalevainen, I: 151, II: 145. — Paljaana mielistys-sanana käytetty vähennysmuoto edellistä.
Kalhu, III: 2, oikeanpuolinen, toista lyhyempi suksi, jonka pohja oli nahoitettu.
Kalia, II: 16, III: 56, silittää, koristaa (vert. k a n i a).
Kaljahella, I: 204, kiljahdella, hirnahdella.
Kaljain, II: 351, liukas.
Kaljottaa, I: 38, loistaa, paistaa.
Kalkata, I: 188, kalista.
Kalkehtia, II: 309, joutiloida (Lönnr.).
Kalketella, II: 264, 324, meluta, iloisesti peuhata.
Kalkettaa, II: 88 = edellinen; — III: 22 = k a l k e h t i a.
Kalki l. **kalkinen,** II: 114, 120, 169, 306, onneton.
Kalkkia, II: 212, kalisuttaa.
Kalkuttaa, II: 23, tulla meluamalla; — II: 216, 309, pitä melua, torua.
Kallallinen, II: 208, joka menee kallelleen, vie häviöön.
Kallas, III: 67, viete, rinne.
Kallistaisin, III: 69, kumarruin.
Kallistihe, III: 43, kallisti itseänsä, kumartui.
Kallistua, II: 288, tulla kalliiksi.
Kallotella, III: 34, 35, kovalla äänellä itkeä; — II: 235, maata köllötellä, kelletellä.
Kalma, II: 42, 43, kuolon haisu; — II: 97, 248, 325, kuolo, Tuoni; — III: 22, 62, hauta.
Kalpa, III: 25, miekka (ruots. g l a v).
Kalske, II: 265, kilinä.
Kalso, II: 163, typerä, hölmö.
Kalsu, I: 81, II: 165, säärystin.
Kaltata, I: 201, III: 8, kuumalla vedellä polttaa, niin että karvat lähtevät (ruots. s k å l l a).
Kalten l. **kaltoin,** II: 90, 231, syrjin, väärin.
Kaltisa, III: 34, kalteva.
Kaltto, II: 317, kelvoton.
Kalttokenkä, II: 311, vino kenkä.
Kalttokorva, II: 259, jonka korva on riippuva, lerpallaan (sika).
Kalvakka, II: 113, kelmeä, vaalea.
Kalvin, II: 301, kalvo, kalvoin, lasta, jonka ympärille verkkoa kudotaan.
Kamana, I: 111, oven ylinen poikkipuu, jota alhaalla kynnys vastaa.
Kamina, III: 15, räminä.
Kammi, III: 4, jakkara (ven. s k a m j a).
Kampelmanni, II: 316. — Vanhasta koukkuselästä.
Kampurajalka, II: 209, vääräjalka.
Kanamarja, kanavarsi, I: 139, 155, II: 136, 149, tytön kauneuden vertaussana (eiköhän oikeastaan sama kuin k a n u k k a l. k u k o n m a r j a-pensas, cornus suecica?). Eräs laulaja selitti että se on sama kuin k a s s a p ä ä, s. o. tyttö, v. V, Lönnr. s. 86.
Kangin (kankimen), II: 168, kanki, tukiseiväs.
Kania, II: 10, laittaa järjestykseen, reilaan, koristaa (vert. k o l i a; laulaj. selit. muk. v. Y, Slöör, III: 22: p u h d i s t a a. VI: 43: p o t r i s t e l l a, s. o. koristella).
Kankahattaret, II: 306, naishaltijoita, joiden arveltiin pitävän huolta kankaitten kutomisesta.
Kannikka, I: 27, II: 279, leivän kannikka, viimeinen kuoripala; — I: 72 II: 247, viimeinen loppuaika.
Kansoin, III: 20, joukoittain.
Kanta, I: 42, loppupätkä (talven k.); — I: 133, 162, alku (miehen k.), lähde (rahan k.).
Kanttura, II: 352, koukeroinen (jäniksen liikanimiä).
Kanunki, III: 64, kaniikki, tuomiokapitulin jäsen.
Kapeikko, II: 336, kapea paikka t. kova, kuiva kangas, joka käydessä kapisee, kopisee.

Kapelu, II: 210, puute, niukka olo.
Kapia, II: 181, tehdä kapeaksi, pingoittaa, kiristää.
Kapina, III: 41, kopina.
Kapla l. **kaplas,** I: 117, II: 170, reen ketara l. tolppa.
Kaplukka, II: 194, III: 31, kengän t. saappaan korko (ven. k a b l u k).
Kaponen, II: 269 = vaimonen. — Vähennysmuoto sanaa k a p o.
Kappera, II: 351, vikkelä.
Kapsutella, I: 208, liikkua niin että kuuluu kapse, melu.
Kapu, II: 341, kapula.
Kapuinen, III: 31, ruumiinmukainen.
Kapusta, I: 153, 235, II: 169, kauha.
Kaputtaja, II: 114, joka tekee jotakin työtä kepeästi ja sievästi.
Karahka, II: 203, vaivainen t. puolikuivunut havupuu t. havunoksa.
Karahuttaa, I: 153, saada aikaan äkillistä kalketta t. kahinaa, lyödä niin että kalahtaa.
Karanko, II: 202, seiväs.
Karankokuusi, II: 109, kova, oksaton kuusi.
Karavarsi, II: 160, laiha ronkale niinkuin karanko.
Karehtia, I: 112, meluta, ääneen puhella.
Karetella, II: 275, liikkua niin että kalisee.
Karhiella, II: 252, äestää.
Karhinta, II: 325, äestys.
Karhitsija, II: 210, äestäjä.
Kariperä l. **kariruoska,** II: 149, 337, 338, piiska, jossa on jotain kalisevaa siiman päässä.
Karistua, I: 30, tulla valmiiksi niin että rupeaa karisemaan (viljasta).
Karjalainen, I: 20, 92, III: 5, paimen.
Karkaella, I: 230, tanssia.
Karkee, III: 5 (oikeastaan k a r k e a), kesantopelto.
Karkeloita, III: 69. — Luultavasti: selvittää (karjeta = tulla päästään selväksi).
Karkko, I: 152, III: 17, karitsa (etenkin toisvuotinen p i e n i l a m m a s laulaj. selit. muk., Boren. 1877 r. 4).
Karkukangas, III: 22, tanssikenttä.
Karmistaksen, II: 293 = tekeytyy karmeaksi, karkaisee itsensä.
Karpaso, III: 12, 26, vene.
Karpio, II: 163, III: 4, vanha mitta: 10 kappaa.
Karppa, II: 106, miehen nimi kreikanuskoisilla karjalaisilla.
Karrus, II: 207, kuiva oksa t. puu (karahka).
Karsina, I: 74, 117, 190, III: 59, uunin puoli pirttiä, uunin ja peräseinän välissä (naisväen tavallinen olosija); — I: 202, 208, II: 149, lattian alainen kellari t. navetta. Karsinassa käsikivi seisoo.
Karsinta, III: 2, karsiminen.
Karskajaa, III: 31, narskua.
Karskatella, I: 203, ajaa niin että karskaa l. narskuu (oikeammin k a r s k u t e l l a).
Karski, I: 131, reipas, riski (ruots. k a r s k).
Karskutella, III: 6, narskutella, nirskutella.
Karsta, I: 165, noki.
Karstamus, II: 201, nokinen, likainen ihminen; t. Ven. karj. käsityksen mukaan: rupinen, syyhelmäinen.
Karsu, II: 291, katku, karkea haisu.
Karttu, I: 40, II: 203, kalikka, kanki; — I: 148, 222, pyykkinuija l. kurikka.
Kartu, II: 27, katku, kärty, palaneen t. paistetun haju.
Karvahella, III: 64. — Oikeastaan: vetää vene maataipaleen poikki; tässä luultavasti: viedä karpaalla l. veneellä maalle.
Karvavieru, II: 347, josta karva on päältä pois kulunut.
Karve (karpeen), I: 54, naava.
Kasa, I: 215, kirveenterän alempi kulma.
Kasakka, I: 79, II: 17, III: 6, 31, renki, päiväläinen.
Kasarinen, III: 48, messinkinen.
Kasarivaski, II: 18, 232, raaka vaski; messinki.
Kasattu, II: 245, 246, ylivuoden säilytetty (auma, leipä y.m.), vanha, kuiva; k. piika = vanhanpuoleinen piika.
Kasella, I: 130 = kaskella; k a s e l t a, II: 181 = kaskelta.
Kaskikassara, III: 30, k.-vesuri.

Kassa, I: 185, II: 78, III: 69, palmikko, letti (ven. k o s a, liett. k a s à).
Kassapää, II: 88, 264, III: 22, palmikkopää, lettipää; tyttö, neito (neitojen tukka on näkyvissä, ei hunnulla peitetty).
Kassara, I: 126, vesuri, vesakirves.
Kassikka, alkul. r. 12, pieni tyttö.
Kastari, III: 64, torni ylimalkaan (vatj. l i n n a, latin. c a s t r u m).
Kasti, III: 6, kaste.
Kasuta, I: 194, II: 169, kasvaa.
Kasvokkaha, II: 145, kasvot vierekkäin l. vieretysten.
Katala, I: 5, 36, 38, onneton, kurja, ilkiä.
Kataluus, II: 2, ilkeys.
Katehessa (kade), I: 27, II: 63, kadoksissa.
Kalkuta, III: 50, haista.
Katkutella, I: 152. — Alkusoinnun vuoksi tehty väännös sanaa k u t k u t e l l a.
Katoma, III: 6, kadotus.
Katras, III: 4, lauma.
Katsahime, I: 185, II: 27 = katsahdin ympärilleni.
Katselime, I: 216 = katselin ympärilleni.
Katsku, I: 83, II: 22, palaneen haisu.
Katuhka, I: 217, kate, peitto (vert. k a a t t u a; laulaj. selit. muk. Basil., k a t u k k a = lampaannahkainen peitto).
Katumoiksi, II: 247, katumukseksi.
Katuva, II: 208, kaduttava.
Kauhtana, II: 30, pitkä miehen mekko (ven. k a f t a n).
Kauko, II: 346. — Inkerin runoissa hyvin tav. sankari; itkee kalan puutetta (Suomen ja Vienan runoissa).
Kaukomieli, II: 278. — Vienan läänin runoissa usein Lemminkäisen sijalla Päivölän virressä esiintyvä sankari.
Kauno, III: 49, kaunis, kaunokainen.
Kauppa, II: 90, 325, puoliso (sanottu siksi, kun naiminen muinoin tapahtui morsiamen oston avulla).
Kauppi, III: 2. — Tekee suksia ja ajaa Hiiden hirveä takaa.
Kauro, II: 149. — Miehen nimi kreikanuskoisilla karjalaisilla (Gabriel).
Kauto, III: 6, kengän päällisnahka.
Kautokenkä, II: 20, III: 19, 23, kenkä, jossa on päällisnahka erotukseksi päältäpäin avonaisesta virsusta; — II: 46, kautokengissä käyvä.
Kavahtaa, I: 208, II: 54, III: 51, äkkiä nousta t. kiivetä.
Kavahuttaa, III: 25, lyödä nopeasti.
Kavala, III: 62, sukkela, vikkelä (vert. vir.).
Kave, II: 264, vaimo; joskus myös luotu olento ylimalkaan.
Kaverrella, I: 179, kaivaa onteloksi.
Kehikko, I: 11, huoneen kehä, salvos (laulaj. selit. muk., Boren. v. 1877).
Kehittää, II: 352: irroittaa, päästää (vert. kuitenkin myös vir. k e h i t a d a = nousta, nostaa).
Kehju, III: 19, kelvoton.
Kehno, I: 5, II: 82, huono; myös: paha, ilkeä; — I: 94, paholainen.
Kehotella, II: 332. — Luultavasti: irtauttaa, varustaa käytettäväksi.
Kehräkulkku, I: 100, jolla on kehrävarren muotoinen kurkku.
Kehräpuu, I: 39, kehrävarsi.
Kehtaella, II: 3, viitsiä.
Keikellehtää, II: 40, keikahdella, kepeästi liikkua.
Keiketys, II: 40, kepeä liikunta.
Keipottaa, II: 23, liikkua hölmön tavalla.
Keitinpiiranen, II: 282, eräs laji piirakoita, tehty ohrajauhoista, pieksunterän muotoinen, täytetty ohraryyneillä, syödään runsaasti voiheralla voideltuna.
Keito, I: 5, II: 224, 274, raukka; — III: 13, paha (»niinkuin paha», laulaj. selit. Boren., v. E. II: r. 5).
Keittää, III: 7, k. kieltä kelvotonta, piti pahaa suuta.
Kekri, I: 23, 289, III: 49, keyri, vanha suomalainen syysjuhla.
Kellistyä, III: 30, vaipua, kaatua.
Kellittää, kellitellä, I: 11, 29, 45, II: 282, tehdä jotain (laulaa, maata) huolimattomasti.
Kelottaa, I: 114, vilkkaasti liikkua t. äännellä.
Kelpo, II: 322, hyöty.
Kelpotella, kelpottaa, II: 79, lipaista, latkia; — I: 70, II: 274, liikkua.

Keltty, II: 88. — Oikeastaan K e l t t u, pitäjä Pohjois-Inkerissä.
Kemppi, II: 271, III: 8, jalo, erinomainen; — III: 47, k e s ä k e m p p i = heinäsirkka (laulaj. selit., v. Y, Slöör, I: 2).
Kenki, I: 30, kuka tahansa.
Kenkimätön, I: 32. — K. s u r m a, joka kulki hiljaa, ikäänkuin sukkasillaan, ettei voinut ennalta arvata sen tuloa.
Kenkisime, I: 19 = kenkisin itseni.
Kensti, I: 145, II: 24, 115, III: 56. — Alkusoinnun luoma väännös sanaa k o n s t i = (konstilla tehty) sievä, jalo, erinomainen.
Kepiä, III: 6, nopea.
Kerinkanta, I: 159, II: 23, kerinpuut, kerinjalka.
Keritteleksen, II: 236 = jouduttaa itsensä.
Kerittää, II: 328, 341, päästää (Gen. Venäj. Pohj.-Karj.: purkaa, avata, esim. solmu. — Runot ovat Pohj.-Karjalasta).
Kero, III: 12, kurkku (Gen. Ven. Karj.; runo Inkeristä).
Keruksinen, III: 6, kurkku.
Keryä, II: 113, kärventyä.
Keräpenttu, I: 195, keränmuotoinen elävä.
Kerätä, II: 16, kerjätä.
Kerääjä, II: 16, kerjäläinen.
Keselle, II: 281 = keskelle.
Kesi (keden), III: 6, nahka.
Keso, III: 66, kesä.
Kestata, III: 6, pitää kestejä.
Kesti, III: 13, ulkomaalainen kauppias keskiaikana.
Kestipoika, II: 189, loinen l. koturi.
Kestitellä, I: 201, pitää vieraanaan.
Kestytellä, II: 32, kesyttää, suostuttaa.
Kesyt, I: 92. — Vähennysmuoto sanaa k e s ä.
Kesäteko, III: 6, k. heinä, kesällä korjattu heinä.
Kettu, I: 92, nahkanen.
Kettunen, I: 196, hieno kuori.
Keukonen, II: 260, kevytmielinen, irstas tyttö (laulaj. sel., v. A, Ahlqv., r. 558).
Kevata (kepaan), II: 231, 282, kepsiä, kepeästi astua.
Kiekas, III: 6, vikkelä, nopsa.
Kielas, I: 9, virtava
Kielikerta, III: 15, suullinen kertomus.
Kiera, I: 144, liukas jää.
Kiero, I: 35, väärälle tolalle joutunut, onneton; — II: 41, väärälle kannalle joutunut tila, ahdinko.
Kierä, I: 137 = kiera; — II: 10, kovasti punottu, siis tasainen (lanka, Gen. Ven. Karj.).
Kiesus, I: 106 = Jeesus.
Kiikahella, III: 10, heilahdella.
Kiiranen, I: 213. — Kenties: kivi (vir. k i i r = kallio); sillä nimellä mainitaan Sortavalan puolella vaa'an punnukset l. painot (T.).
Kiirehiksen, I: 88 = kiirehtii.
Kiirettää, III: 40, kiihoittaa.
Kiiätellä, kiiätää, II: 17, 106, 212, lennättää, kiireesti kulkea.
Kiljan kaljallaan, II: 203, (silmät) tuijottamassa, nurin päässä.
Kilkata, I: 188, II: 134, kalista.
Kilkkaista, II: 132, kalahtaa.
Kilokesä, II: 135, kiimakesä, naimasuvi.
Kilti, II: 24, hyvä, kelvollinen.
Kimmahuttaa, III: 35, saada lukon jousi kimmahtamaan, avata.
Kimmin kammin, I: 208, III: 69, nurin narin; ristin rastin (?); t. k a m m i n voisi olla sama kuin k a m m a n ja kimmin runollinen vaihdos siitä.
Kingotella, I: 54, vaivoin vetää.
Kinnikonni, I: 209, lampaan sorkka, kinnerluu.
Kipa, II: 195, III: 52. — Lyödä kipaa = iloissansa hypätä ja heittää kuperkeikkaa (niinkuin vasikat ja kilit).
Kippa, II: 231, kepsuttelija, kepeästi asteleva, liehakko (kuitenk. laulaj. selit. muk., v. K, Europ, r. 543: k u k k a).
Kirikkö, I: 12, II: 106 = kirkko (vir. k i r i k).
Kirjakorja l. kirjokorja, II: 17, 84, 195, kirjavaksi maalattu korireki (erotukseksi tavallisesta liistereestä).
Kirjalastanen, III: 23, maalattu lasta.
Kirjapää, II: 335, kirjavapää.

Kirjata, I: 43, 186, III: 41, kirjavaksi maalata.

Kirjokansi, III: 6, taivas (koska se on kirjava tähdistä).

Kirjoraaka, III: 64, kirjava purjepuu.

Kirjotella t. **kirjoittaa**, III: 36, kirjavaksi ommella, kirjailla; — I: 186, 215, III: 69, kirjavaksi maalata.

Kirkivuosi, II: 82, (kiimavuosi), naimavuosi.

Kirokala, I: 167, kirottu kala (koska on niin piikkinen).

Kirpoa, **kirpota** t. **kirvota**, I: 87, III: 64, pudota (pienistä kappaleista).

Kirvottaa, II: 81, pudottaa.

Kisa, I: 117, II: 254, III: 22, 59, tanssi, leikki.

Kisaella, **kisata**, II: 41, 210, tanssia, leikkiä.

Kisaväki, II: 149, tanssijoukko.

Kiskaltaa, II: 254, äkkiä kiskoa, temmata.

Kiskosilmä, I: 166, jonka silmä, mieli palaa kiskomaan, karjaa repimään (Lönnr.).

Kitistää, II: 298, käydä niin että kitinä l. ritinä kuuluu.

Kitustaa, II: 298, tehdä jotain vaivalloisesti, hitaasti repiä irti hampailla.

Kiulon järvi, III: 7 = Köyliön järvi Satakunnassa (ruots. Kjulo).

Kiusan, II: 97, 169, syyttä, turhaan.

Kivasti, alkul. r. 24, nopeasti, sukkelasti.

Kivenpuu, I: 88, tanko, jolla käsikivi pannaan pyörimään.

Kiven silmä, I: 206, käsikiven silmä.

Kivi, II: 86. — Lyhyyden vuoksi käsikiven sijasta.

Kivikota, III: 70. — Ks. kivitupa.

Kiviriippa, III: 49, nuotan t. verkon kives; onkimiehen kiviankkuri.

Kivo l. **kivonen**, II: 135. — Vähennysmuoto sanaa kivi.

Kohalten, II: 268 = kohdalten, kohdallaan, oikeassa asemassaan.

Kohennaksen, III: 19 = kohdentaa itsensä, laittaa itsensä oikeaan asemaan, valmistaa itsensä; — kohentihe, III: 42 = kohdensi itsensä y.m.

Kohokuori, II: 180, jonka päällimmäinen kuori on kohonnut, niin että se on irtautunut varsinaisesta leivän sydämestä.

Kohotella, II: 335, nostella (ajateltiin metsän haltijain nostavan rukoilevalle metsämiehelle aiotun osan »orrelle», niinkuin muutamissa metsäluvuissa nimenomaan on sanottu, että se säilyisi muilta pyyntimiehiltä).

Kohtalo, II: 305, osa.

Kohtapää, II: 244, pystypää.

Koikkuella, II: 233, ääntää, vaakkua.

Koikutella, I: 156. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa keikutella.

Koilliskoinen, II: 328, aamun koitto (kesällä koillisesta).

Koime, I: 208 = (koin itseäni) pyrin.

Koipuri, II: 257, juoksija, irstas mies.

Koiskaella, II: 163, 165, äkäisesti puhua, torua; — I: 127, ojennella itseään.

Koitere, II: 15, 92, iso järvi Ilomantsissa, kyläkunta sen ympärillä.

Koito, I: 42, II: 30, 121. — Runollinen väännös sanaa keito; onneton, raukka.

Koitopäivänen, **koitopäivällinen**, II: 120, 324, 326, jonka päivät (elämä) ovat onnettomat.

Kojo l. **Kojonen**, III: 25, muodostus venäläisestä Godinovitšistä, joka on tämän runon alkuna olevan ven. laulun sankari.

Kokata, I: 116, II: 5, karsaasti katsella.

Kokea, I: 112, hankkia; — II: 341, ottaa pois mitä on kelvollista (tässä vainu), aivan kuin pyydyksiä kokiessa (T.).

Kokka, I: 135, II: 311, jokin esiinpistävä kärki, patsas, vaarna l. puunaula seinässä (jälkimmäinen laulaj. selit. muk., v. III, Europ., r. 115; vert. vatj. kokka = koukku).

Kokko, I: 206, II: 304, kotka.

Kokotella l. **kokottaa**, III: 9, odotella.

Kokottaa, II: 41, ojentaa.

Kolajaa, II: 170, kolista.

Kolatsu, I: 190, II: 37, nisuleivän möykky, sämpylä (laulaj. selit., v. V, Lönnr., s. 120; ven. kalatš).

Kolkata, III: 31, kolkuttaa.

Kolkka l. **kolkkanen**, I: 168, II: 317, kulma (kohta tästä kolkan käännän = käännyn ympäri).

Kolkkaista, III: 12, tiuskaista.

Kolkkia, III: 18, kurikoida.

Kolkkipoika, II: 329, nuolennoutaja, poika, joka muinoin seurasi jousimiehen mukana ja poimi ammutut nuolet (kolkat) kokoon.

Kollahtaa, I: 116, III: 76, korjata (laulaj. selit., v. I, Europ., r. 193. Gen. Ven. Karj.); — II: 95, korjata itsensä pois.

Kollehtia, II: 188, vaivalla astua (Lönnr.).

Kolmansi, III: 54. — Vanha muoto sanaa kolmas.

Koloilma, I: 64, kolkko ilma.

Kolttu, **koltuska** l. **koltuskainen**, I: 217, II: 81, 329, 334, III: 31, rengas (ven. kol'tso).

Komauttaa, II: 353, kumisuttaa.

Komantiera, III: 12, komentaja.

Komanto, III: 12, komentaja.

Kompakko, III: 328, vuori, kukkula.

Kompotella, I: 158, juosta raskaasti, niin että kuuluu.

Komppakenkä, I: 151, korkokenkä, joka »kompsaa» käydessä (laulaj. selit. Gottl., r. 202; erotukseksi pieksusta, jossa ei ole korkoa).

Kongotella, II: 146, raskaasti, voimakkaasti uida.

Konkari, I: 204, III: 6, 7, hevonen (oikeastaan tasaisesti, hytkyttelmättä juoksemaan opetettu, jommoisia ennen muinoin oli varsinkin naisten ja pappien tarpeeksi).

Konkelo, II: 197, puun väärä.

Konsa, I: 8, koska, kun; — II: 294, välistä.

Konsana, I: 153, III: 59, koskaan.

Konsti, I: 158, II: 204, 213, III: 24, (arvattavasti alussa: konstilla l. taidolla tehty) soma, jalo, aimo, ylpeä.

Kontio, I: 166, karhu.

Kontti, III: 63, laukku, reppu; — II: 188, soimaus, laittaminen; — konttiselkä = soimaileva juoruakka.

Kontu, I: 218, III: 26, maatila; — II: 169, 229, karjan rehu; — III: 57, paikan nimi, luultavasti suuret Konnun kylät, lähellä Kaarostan l. Oranienbaumin kaupunkia Inkerissä.

Koppa, I: 1. — Kanteleen k. = kanteleen runkopuu.

Koppakenkä, I: 225. — Ks. komppakenkä.

Koppelo, II: 226, naarasmetso; — I: 145, koppeli, hökkeli, koju.

Kopsa, I: 161, kori.

Korento l. **korenta**, I: 123, vedenkantopuu; — III: 17, 48, seiväs.

Koria, I: 147, II: 225, ylpeä.

Korja, I: 34, 186, II: 16, III: 19, korireki, juhlareki.

Korko, III: 13, kukkula.

Kormano, I: 143, II: 25, tasku, kukkaro (ven. korman).

Kornitsa, III: 69, kammari, tupa (ven. gornitsa).

Koroli, III: 12, kuningas (ven. korol).

Korskahtaa, I: 162. — Osoittaa karkean heinän ääntä niitettäessä.

Korskata, I: 203, ajaa niin että pärskyy ympärille.

Korveta, III: 8, kaltata.

Korvo, I: 222, II: 148, III: 33, saavi.

Kosi, I: 80, II: 2, kosiminen.

Kosiomies, I: 169, puhemies.

Koskelo, I: 65, eräs vesilintulaji (mergus).

Koskut, III: 2, kuusen kuori.

Kostintsat l. **kostitsat**, III: 25, tuomiset (ven. gostintsy).

Kost' Jumala, I: 118, 206, II: 281, III: 23, kiitos.

Kosto, III: 52, hame.

Kostoon, II: 22, turhaan (laulaj. selit., v. G. Europ., r. 169).

Kostopaita, III: 31, neliniitisestä piikko- l. varttikankaasta tehty paita.

Kostua, II: 331, tulla viljavaksi, rikkaaksi

Kostutella, II: 173, saada kastelemalla kasvamaan, kasvattaa.

Kotamäki, III: 21, kodan luona oleva mäki l. mäki, jolla sijaitsee kota.

Kotirikat, III: 30, kodin kuotat.

Kotta, II: 224, kenkä (Gen., Aun., Ven. Karj.; ven. kot).

Koukata, II: 343, vihaisesti, vastahakoisesti antaa (T.).

Koukkuhuovi, III: 64, koukussa l. kyyryssä oleva sotamies (niinkuin pelkuri ainakin).
Koulu, I: 142, II: 154, vaiva, piina.
Koulua kantaa, II: 305, III: 49, veisaamalla saattaa hautaan.
Kuettaja, II: 252 = kudettaja; kutukalan pyytäjä.
Kuhajaa, I: 149, kuhinaa synnyttäen liikkua.
Kuhjus, II: 38, nahjus, kuhnus.
Kuihkaella, I: 59 = kuiskaella.
Kuihutella, kuihuttaa, II: 169, 256, kuiskaamalla houkuttaa, viekoittaa.
Kuikutella l. **kuikuttaa**, I: 20, 139, II: 123, uikuttaa, valittaa.
Kuippaella, I: 93, ahmia; oikeastaan: syödä kaulaa pitkäksi kurottaen.
Kuippana, II: 351. — Ylimmäisen metsänjumalan liikanimiä (oikeastaan: pitkäkaula).
Kuiskaella, II: 169, syödä mökeltää.
Kuittijärvi, II: 106, iso järvi Vienan läänin Karjalassa.
Kuive, III: 70, vedessä liotetut, turvotetut ja sitten taas uunissa kuivatut viljat, joista talkkunajauhoja jauhetaan (L.).
Kujakkinen, I: 204, kujassa, katetussa solassa pidetty ja syötetty hevonen.
Kujaperus, II: 102, karjakujan perus.
Kujerrella, III: 6, valitella.
Kujerrus, I: 137, valitus.
Kujoset, III: 21. — Vähennysmuoto sanaa k u j a.
Kukas, I: 174, kukoistava.
Kukerteleita, I: 158. — Luultavasti: lyödä häränpyllyä, kuperkeikkaa (vir. k ü k e r d a d a).
Kukikse, I: 216 = kaunistaa, koristaa itsensä.
Kukkara, II: 322, kaunis.
Kukkaus, II: 86, kauneus.
Kukkea, II: 82, kaunis.
Kukkeri, II: 21, lehmän nimi.
Kukkijalkainen, III: 25, se, jolla on kukan-ihanat jalat (Lönnrot).
Kukku, I: 238, kukkuja, käki; — II: 18, kukkula.
Kukkuome, II: 4 = kukkukaamme, laulakaamme.
Kukla, II: 40, vauva, nukke (ven. k u k l a).
Kulakka, II: 213, nyrkki (ven. k u l a k).
Kulasvesi, II: 162, tulvavesi.
Kulista, III: 1, kahista.
Kullervoita, III: 30, puhaltaa torvella.
Kulo, III: 2, vaalennut, menneenvuotinen ruoho, joka on talven yli säilynyt.
Kulonalainen, III: 2, ks. ed.
Kultahelkka, I: 238, kultainen helistäjä l. laulaja.
Kultata, III: 8. — Alkusoinnun vaikuttama väännös sanaa k a l t a t a.
Kulu, I: 47, II: 315, rukka (mielistyssana).
Kumajaa, I: 7, kumista.
Kumasniekka, I: 217, punainen puuvillakangas (Gen. Ven. Karj.; k u m a t š).
Kumatsukainalo, I: 217, kainalotilkku semmoisesta kankaasta.
Kummar l. **kumpare**, II: 234, pieni mäen nyppylä.
Kummitseksen, II: 250 = tekee itsensä kumman koreaksi.
Kumottaa, I: 14, 32, paistaa.
Kumpare, I: 158 = kummar.
Kumpu l. **kumpura**, I: 173, II: 211, 329 353, mäki, saareke suossa.
Kunervikko, I: 204. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa k a n e r v i k k o (vert. kuit. laulaj. selit., Boren., v. E, I: 64, k u n e r v o = kuloinen turve).
Kuningas, III: 12, keisari (inkeriläisten ja Venäjän karjalaisten puheenparren mukaan).
Kunis — **sinis**, I: 141, kuinka kauan — niin kauan.
Kunnar l. **kunnas**, I: 173, II: 18, 250, korkeahko paikka, pieni mäki.
Kuntopeijaat, I: 201, kunnon hautajaiset.
Kuohteleiksen, II: 102. — Kenties: loppuun kuohahtaa, asettuu (Lönnrot).
Kuohunta, I: 70, vihainen puhe.
Kuokko, I: 143, koukku.
Kuoma, III: 65, kummi.
Kuonta, II: 199, kutominen.
Kuontalo, I: 85, II: 10, 68, tutti (ven. k u d e l).
Kuopaista, III: 2, raapaista.

Kuopotella, II: 353, kaappaella.
Kuorekukko, III: 24, kuoreista l. norssikaloista tehty kalakukko l. kalapiirakka.
Kuorti, II: 189, kirkon kuori.
Kuotto, I: 201, kangas, vaippa; — II: 87, hylkiö.
Kupina, II: 20. — Alkusoinnun vaikuttama väännös sanaa k o p i n a.
Kupitsaa, III: 64, nykyinen Kupittaa lähellä Turkua.
Kupluska, III: 23, kupla, vesikello.
Kupo, I: 148, lyhde (ven. k u p a).
Kuppelo l. **kuppi**, I: 206, II: 39, paise.
Kupponen, I: 190, — Vähennysmuoto sanaa k u p p i.
Kupsia l. **kupsaella**, I: 207, kolisten pudota, kapsahtaa (sokea k u p s i i, kun käydessään kolahtaa milloin mihinkin, K.).
Kurskehtia, I: 179, syödä narskuttaa.
Kurskia, I: 195, pärskyä.
Kurskuttaa, I: 179 = kurskehtia.
Kurso, II: 115, vesiperäinen risukko, tiheikkö.
Kursti, II: 287. — Alkusoinnun vaikuttama väännös K i r s t i-nimeä.
Kusakka, l. **kussakka**, I: 126, 151, II: 244, III: 42, lankainen vyö (ven. k u š a k).
Kutitella, I: 127, pititellä.
Kutratukka, I: 47, kihara- l. kiharätukka (ven. k u d r j a v y i).
Kutri, II: 214, III: 25, kihara, kihärä (ven. monik. k u d r i).
Kutti, I: 127, III: 13, piti.
Kuu, I: 100, II: 117, 281, tali, rasva; — II: 162, elinaika.
Kuuan (**kuutamen**), I: 14, 32, kuutamo, paiste.
Kuuteleia, III: 42, peittäytyä, ottaa peite päällensä.
Kuuhut, I: 24. — Vähennysmuoto sanaa k u u.
Kuuja, I: 90, järvilohi.
Kuukallaan l. **kuukumaisillaan**, I: 106, kyykyllään, selkä koukussa (laulaj. selit., v. Y, Slöör, III: 47).
Kuultaa, II: 234, III: 68, loistaa.
Kuumottaa, III: 66, 68, paistaa.
Kuuna päänä, III: 56, ei k. p. = ei koskaan.
Kuuntelime, I: 184 = kuuntelin.
Kuuria, I: 157, polttaa (ven. k u r i t').
Kuurikki, II 334, metsän emännän l. naishaltijan nimi, silloin kun on vastahakoinen antamaan.
Kuuroame, II: 82 = kuuraan, pesen itseni.
Kuurullaan, I: 143, niska köyryssä, pää alaspainuneena.
Kuusialle, III: 3, kuudelle haaralle.
Kuussana, II: 136, ruoka (ven. k u š a n e).
Kuutar, II; 10, III: 34, kuun naishaltija, samoin kuin Päivätär mainio kulta- ja hopeakankaitten kutoja.
Kuutiainen, III: 17, yhden kuukauden ikäinen.
Kuutonen, II: 117, 278, rasvaton, laiha.
Kuvahtaa, I: 206 = kavahtaa.
Kyen, I: 147 = kyven; höytytuhka.
Kyhätä, I: 24, 72, II: 114, huolimattomasti panna kokoon t. laittaa; — I: 115, käydä laatuun; — II: 228, huolimattomasti, hätäilemällä tulla.
Kykkärä, III: 9, mytty, kasa.
Kylkehinen, II: 332, tehty männyn kovasta pohjoiskyljestä, janhuksesta.
Kylkeläinen, II: 262, syrjäinen, vieras.
Kyly, I: 166, III: 3, 6, sauna.
Kyläjalka, I: 37, kylänjuoksija, kylänjuoksu.
Kynnyshäntä, II: 194, kylänjuoksija.
Kynnäppäinen, I: 75, tehty kynnäppää- l. jalavapuusta, sitkeä ja kova.
Kynteli, I: 85, kynttilänpäivä.
Kypäri, I: 117, II: 23, III: 59, hattu.
Kysyjä, III: 50, kosija.
Kytkäistä, I: 152, temmata, vetäistä kytkyttä.
Kyttämies, III: 50, metsämies.
Kyty, I: 138, miehen t. vaimon veli.
Kyykkäniska, II: 194, koukkuniska.
Kyynysvarsi, III: 40, kyynäsvarsi.
Kyyssyselkä, II: 262, köyry- l. koukkuselkä.
Kyyttäniska, I: 140, koukkuniska.
Kyyttö, I: 168, koukku- l. notkoselkäinen lehmä.
Käetä, I: 50, 159, II: 47, luvata; — I: 90, II: 66, pyytää, haluta; — I: 142, II: 11, aikoa; — II: 73, 115, luulla.
Käkeys, II: 73, 222, luulo, toivo.

Kälkä, II: 317, raukka, ajattelematon (oikeastaan vain alkusoinnun vaikuttama väännös sanaa k a l k i).
Kälkö, I: 150, II: 158. — Vähennysmuoto edellistä.
Käly l. **kälyinen**, I: 82, II: 161, miehen t. vaimon sisar; veljen vaimo.
Kälykset, I: 147, II: 140, ne, jotka keskenään ovat edellisen sanan osoittamalla tavalla sukua.
Kämärikkö, I: 126, kamarikko, maa, jonka pinnalla on kova nurmi, nurmettenut maanpinta.
Kämärä, II: 234, kanto, puun juuri (laulaj. selit., v. A, Ahlqv., r. 137; v. Y, Slöör, I: 33, Saxb., r. 85).
Käppähyttää, **käpsätä** l. **käpätä**, I: 121, II: 43, äkkiä koskea, tarttua.
Käpäeleiksen, I: 127 = koettelee, kopeloi.
Käpäli, I: 227. — Kenties = käpälä.
Käpäs, I: 149, myöntyvä, taipuva, hetas.
Kärrys, II: 161, murisija, ärisijä, torelija.
Käsikukka, I: 101, käsillä kannettava nukke.
Käsikkähä, II: 55, käsitysten, kädet yhdessä.
Käsnäinen, I: 76, pahkainen, epätasainen.
Kätine, II: 255, rannerengas.
Kätky l. **kätkyt**, I: 48, II: 175, kehto.
Kätkyläinen, II: 96, kätkyessä makaava, lapsukainen.
Kätyinen, II: 130. — Vähennysmuoto sanaa k ä s i; käsi kulta.
Käykkäleuka, III: 66, koukkuleuka.
Käviäin, I: 203, III: 51, vieras.
Kävynkanta, II: 80, kerjäläinen.
Kävysteleksen, III: 10, varustautuu noitumista vastaan käärmeen kähyllä.
Kääjin vaajin, III: 31, käännänvaaja, jolla kangastukkia käännetään (?).
Kääkä, I: 117, 147, oven kädensija.
Käämi, I: 131, puola, hui.
Käämitä, III: 31, puolata.
Käänteleikse l. **käänteleksen**, II: 9, 102 = kääntelee itseään; — k ä ä n t e l i m e, I: 216, kääntelin itseäni.

Kääpäröitellä, III: 6, kepeästi liikkua (niinkuin k ä ä p e r ö = pikkuinen, kepeä olento).
Kääpönen, I: 227. — Oikeastaan: k ä k ö n e n (Europaeus).
Käätessäni, II: 172 = kääntäessäni, kääntyellessäni.
Köyretyinen, I: 195, koukeroinen, kyyryselkäinen.
Laa(d)ullinen, II: 279, III: 69, kelvollinen.
Laahinki, I: 124, pyssyn latinki.
Laahoa, III: 6, huolimattomasti käydä, niin että hame laahaa perästä.
Laaitella, II: 138, järjestää, latoa riviin.
Laaja, I: 183, 201, II: 164, suuri.
Laajeleksen, I: 35 = laajelee itsensä; laittelee itsensä kuntoon, turvapaikkaan; — l a a j e l e m e, I: 35 = laittelen itseni.
Laajella, II: 223. — Sivumuoto sanaa laatia; laittaa, järjestää, saattaa kuntoon.
Laajia, II: 176, järjestää, laittaa kuntoon, valmistaa.
Laaka, II: 226, matala, tasapohjainen.
Laakamoinen, I: 184, levyntapainen, leveä siipi.
Laakka, II: 170, turmio, hävitys.
Laapoa, II: 256. — Kenties oikeammin: l a a p p o a; loruilla, lörpöttää.
Laari, I: 168, kirkas (ruots. k l a r).
Laatia, I: 197, tehdä (ven. l a d i t'); — III: 62, puhua.
Laatu, II: 11, III: 63, laatuun käypä, kelvollinen (ven. l a d n y i).
Laatuinen, I: 1. — Ks. ed.
Laaume, I: 18 = laitan itseni, hankiudun.
Laava, II: 96, 188, paha maine l. huuto (ven. s l a v a = kunnia, pilkallisesti käytettynä).
Laavitsa, I: 152, lavitsa, seinäpenkki (ven. l a v i t s a).
Lahia, II: 10, pehmeä.
Laiehtia, III: 23 = laidehtia; tulla syrjittäin, luoviskella.
Laikahtaa, I: 8, II: 279, keikahtaa (oikeastaan: läikähtää kuin laine).
Laikkaa, III: 2, luistaa.

Laikkapää, I: 210, II: 283, jolla on keinuva, liikkuva latva.
Laikko, III: 16, laukki.
Laikkua, II: 283, läikkyä, kiikkua.
Laikutella, II: 176, läikytellä, soudella, niin että vesi läikkyy.
Lailatella, I: 57, kepeästi liikkua.
Lainaella l. **lainata**, II: 21, niellä.
Laipio, III: 70, väliaituus.
Laito, III: 19, laitio, laitareki.
Laitteleksen, I: 81 = toimittaa itsensä; — l a i t t e l i m e, II: 149 = laittelin itselleni paikan.
Laitto, I: 35, II: 325, raukka; — II: 41, soimaus, laittaminen.
Laittomia, III: 59, lausui l. puhui tuhmuuksia.
Laivata, II: 205, tuoda (niinkuin laivalla).
Laji, I: 162, II: 205, 265, suku.
Laji, I: 123, l a j i a = lainkaan.
Lajivirsi, II: 282, sukuvirsi.
Lakaella, I: 184, hiljakseen lakaista.
Lakattaa, I: 155, lakkauttaa.
Lakehinen, II: 281, reppänä, aukko pirtin katossa, josta savu meni ulos.
Lakkia, I: 51, III: 12, latkia.
Lakla, I: 91, 183, metsähanhi (Laatokan pohjoispuolella, F.; vir. l a g l).
Laklattaa, II: 135, kiljua niinkuin hanhi.
Lakoa, I: 215, usein lakaista.
Lakoharja, II: 313, jonka tukka on sileästi alasriippuva, ei kähärässä (ikäänkuin vilja l a o s s a).
Lakuttaa, II: 240, latkia.
Lallatella, II: 4, rallattaa.
Lallittaa, II: 122, puhua pehmeröisesti niinkuin pikku lapsi, puhutella lasta sillä lailla.
Lalmanti, III: 9. — Muutamissa käsikirjoituksissa l a a t m a n t i, s.o. laamanni (ruots. l a g m a n). Runo on mukailu eräästä ruotsalaisesta keskiajan balladista, jossa laamanni Thord kihlaa tytön.
Lamoa, II: 311, maata retkottaa.
Lannuttaa, III: 19, lannistaa.
Lapa, II: 10, se paksu paikka t. epätasaisuus kankaassa, joka syntyy, kun kaksi t. useampia loimilankoja vahingossa pujotetaan yhteen piiden väliin, niin ettei välille tule kudelankaa.

Lapakko l. **lapatta**, I: 212, II: 135, lautapala, jossa kivenpuun l. käsikiven vääntötangon yläpää pyörii reiässänsä.
Lapata (lappajan), II: 170, sivaltaa, taputtaa (ruots. k l a p p a).
Lapata, III: 55, riippua, hetkua.
Lapata, III: 18, unta l., raskaasti nukkua.
Lapattaa, III: 15, liehua, heilua.
Lappaa, II: 320, latkia, vetää itseensä.
Lappi, II: 27, lappalainen.
Lappia, I: 101, II: 90, kuve, sivu.
Lapukka, II: 217, kylä Vuokkiniemen pitäjässä Vienan läänissä.
Laseme, I: 33, II: 235 = lasken itseni, laskeudun; l a s e i k s e l. l a s k e i k s e, III: 26 = laskeutuu.
Lasetteleisi, I: 20 = lasketteleisi.
Lasetti, III: 70 = lasketti.
Lastat, III: 7, liisteet.
Latonen, II: 4, kelvollinen (ven. l a d n y i).
Lattiita, I: 152 = lattiata.
Latu, I: 18, II: 300, suksen jälki; — II: 28, 259, tie.
Laukia, I: 132, hellä (Lönnr.); tässä ehkä pikemmin rakas.
Laukkarinsa, III: 7 = laapurinsa?, keihäs.
Laukki, III: 22, piirto-otsainen, »pläsi».
Laukku, II: 337, laukka, nelistys.
Laukoa, I: 194, vähitellen laukaista, purkaa.
Laukumaisut, III: 63, pikkuinen, jota on kylvetetty, lapsukainen.
Lauta, III: 69, kampa.
Lautsa, I: 112, seinäpenkki.
Lautta, II: 96, 181, III: 8, portto (usein yhdessä toisten sanain kanssa: m i e r o n l., k a n s a n l., l ä ä n i n l.).
Lava, II: 50, 59, laudoista kyhätty makuupaikka, makuusijana käytetty penkki.
Lavella (lapelen), II: 283, kokoon ajella.
Lavitsa, I: 4. — Ks. l a u t s a.
Lehauttaa, II: 43, kepeästi liikkua, niinkuin tuulahdus.
Lehetellä, I: 83, puhaltaa.
Lehmätyys, I: 136 = lehmättömyys.

Lehtyinen, I: 139. — Vähennysmuoto sanaa l e h t i.

Lehvä, I: 188, II: 150, lehtevä oksa.

Lehystäksen, II: 101 = liikkuu huolettomasti.

Leikahdella, I: 51, pikkuisen, kiireesti ja vähäisen leikkiä.

Leikamoita, II: 298, huvitella.

Leikari, II: 236, leikinlyöjä, ilveilijä ja laulaja (ruots. l e k a r e).

Leilattaa, II: 287, tehdä jotain kepeästi ja iloiten.

Leilottaa, II: 126, kepeästi ja iloisesti rallattaa.

Leino, I: 51, II: 149, III: 13, 21, surullinen, onneton (laulaj. selit., Boren., v. E, I: r. 74, h u o n o; v. I, Groundstr., r. 188).

Leisio, II: 101, vallaton, meluava joukko.

Leivätyys, I: 136 = leivättömyys.

Lekkua, I: 54, horjua, painua; — II: 342, lekuttaa, horjuttaa, kiikuttaa.

Lekuttaa, II: 342, kiikuttaa.

Lemettinen, I: 179, tamppuleipä, joka on leivottu akananseka isista jauhoista.

Lemmenkarvallinen, I: 184, suloisen näköinen.

Lemmenlehti, I: 184, III: 20, suloinen lehti.

Lemmetyys, II: 158 = lemmettömyys; rakkauden, hellyyden puute.

Lemminkäinen, II: 278. — Kalevalan sankareita, iloinen, leikkisä, vallaton luonteeltaan.

Lempi, I: 77, rakkaus, hellyys; — II: 41, 144, rakastettu.

Lempilehti, II: 175, mieluinen, suloinen lehti (hellittelysana lapselle).

Lemu, III: 31, paha haju, löyhkä.

Lengata, III: 31, huokua, huokua päälle.

Leputtaa, I: 69, liikuttaa.

Lerkutin, II: 290, joka panee kielen lerkkumaan, edestakaisin liikkumaan.

Lerpotti, II: 328, sotaposti (ruots. l ä g e r b u d).

Leseä l. **lestä**, I: 204, puhdistaa vilja hienoksi jauhamalla ja akanoista erilleen sihtaamalla.

Lesta, II: 236, veran ääri, lista.

Lesty, I: 157, katso l e s e ä.

Letku, I: 201, jotain vetelän vellin tapaista; pyykki (koska siinäkin vaatteet ovat veden ja saippuan kanssa ikään kuin yhtenä vellinä).

Letustaa: II: 294, III: 57, tehdä jotain verkalleen, hitaasti.

Levitys, II: 170, hajotus, hävitys.

Levitäte, II: 354 = levitä itsesi.

Leviä, III: 8, levittää.

Levättelete, II: 353 = lepäytä itseäsi.

Leyhkäistä, II: 66. — Kenties: kerskata, kiittää (vert. l e y h k ä t ä Lönnr. sanakirjassa).

Lieho, III: 14, 65, ympäriliehuja, kuljeksija; karhu.

Liehoa, III: 6, liehua.

Liehua, III: 57, liekaroita.

Liekahuttaa, III: 70, keikahuttaa.

Lieku, I: 48, II: 172, keinu, kehto, heija.

Liekuttaa, l. **liekutella**, I: 24, II: 59, kiikuttaa, keinuttaa.

Lieminkä, II: 78, hieno tukka.

Liesipankko, I: 165, II: 169, seinästä kaukaisin osa liettä, joka on muuta liettä korkeampi (siihen nostetaan kattilat ja padat seisomaan, kun niitä ei käytetä).

Liessinki, I: 127, II: 41, III: 31, hieno palttina (oikeastaan Sleesiasta tuotua).

Liete, I: 140, II: 22, letto, lieju, muta; — III: 43, matala, mutainen vesi.

Lieto, II: 278, 281, kevytmielinen, epävakainen.

Lieto, I: 202, ks. l i e t e.

Lievä, II: 10, löyhästi kierretty.

Liiellä, II: 304, lentää hitaasti, puolelle ja toiselle kääntyen, niinkuin kotka t. haukat.

Liika, I: 32, runsas; — I: 48, II: 266, luonnoton; — II: 46, paha.

Liikahaksen, II: 293 = liikahuttaa itseään, liikahtaa.

Liikamieli, I: 141, pahamieli.

Liikistyä, I: 235, tarttua, pinttyä.

Liikkiö, III: 8, kinkku.

Liipata, I: 167, luikahtaa, luistaa.

Liipin laapin, III: 64, sikin sokin.

Liipotella, II: 237, liehuella, keikkuella.

Liirettää, II: 274, rallattaa.

Liissova, I: 217, plyyssisamettinen (ven. p l i s o v y i).

Liiste, III: 10, 24, ohut säle, lastu.

Liitto, I: 167, määräaika; — I: 137, II: 279, lähtöaika; — II: 138, sopimus (vert. laulaj. selit. Lönnr. A. II, s. 70: a i k a; Gen. Ven. Karj. m ä ä r ä - a i k a).

Liivittää, II: 82, liu'uttaa, kepeästi kulkea.

Likertää, II: 112, livertää.

Lilli, I: 52, kalan poika.

Linki, II: 160, horjuva, heikko, jaloiltaan hervoton.

Linkki, II: 262, vikkelä, nopsa (ruots. f l i n k).

Linna, II: 105, kaupunki.

Linnan vanhin, III: 58 = linnanisäntä.

Linnukkinen l. **linnukkainen**, II: 89, pikku lintunen.

Linta, I: 193, paksu maitovelli (Gen. Ven. Karj.).

Lipakko, I: 200 (yön lipakko) = lepakko.

Lipas, I: 127, II: 176, III: 24, pitkänomainen matka-arkku l. vakka.

Lipettää, I: 193, liukahtaa.

Lipiä, II: 350, nopsa, helposti liikkuva (Gen. Ven. Karj.: liukas).

Lippa, II: 231, liehakko; liehuja.

Lippahattu, I: 151, hattu, jossa on lippu, lippa l. särmi.

Lippi, I: 179, tilapäinen tuohinen juoma-astia.

Lipu, II: 279, liukas suksikeli.

Lipua, II: 279, lähteä liikkeelle, työntyä, ruveta (Gen. Aun.).

Listin lastin, I: 183, koristetut kaikenlaisilla pikkukaluilla.

Listiä, III: 24, leikata naatit nauriista.

Litsa, II: 40, 136, kasvot (ven. l i t s o).

Liukku, II: 87, loukko, laukku.

Liukoa, II: 268, 320, liukua, liukkaasti l. kepeästi kulkea.

Liukoimet, II: 268, 330, liukumisvälineet, sukset.

Liuottaa l. **liu'uttaa**, II: 135, 311, saattaa (reki) liukumaan.

Liu'uttaja, II: 106. — Luultavasti sama kuin liuottaja, joka saattaa (lihat) liukenemaan, pehmenemään.

Livahka, II: 10, sileä, liukkaasti kulkeva.

Livata (lipaan), II: 232, kepeästi lentää l. kulkea.

Loime, II: 303 = loin itseni, heitin itseni.

Loira, III: 6, lukon kieli, t. salpa.

Loisi, II: 91, koturi, itsellinen.

Loittona, III: 12, kaukana; — l o i t o s, II: 219, kauas; l o i t o m p a a, I: 2, kauempaa.

Loju, III: 55, parkuna.

Lommata, I: 159, moittia.

Longotella, III: 36, liikkua raskaasti.

Lonkahuttaa, II: 333, vähäisen avata.

Lonkotella, I: 179, raotella.

Loputen, I: 9, loppuun asti.

Lotajaa, I: 202, 222, lotista, raapiskella niin että rapisee, heilua niin että ritisee.

Lotka, I: 189, löyhä, pingoittamaton (tarkoittaa tässä huonoa soutua, sillä kovasti soutaessa airot pingoittuisivat).

Louhi, II: 278, 341. — Pohjolan emäntä kuvataan Kalevalassa loitsutaidossa taitavaksi, ja hän oli kalevalaisten, Väinämöisen, Ilmarisen sekä Lemminkäisen, vihollinen; loitsuissa hän esiintyy välistä turmiollisena olentona, välistä häntä myös kutsutaan avuksi. Muutamissa koiran synnyissä hän synnyttää koiran, josta syystä, ikään kuin koiran haltijana, häntä rukoillaan pitämään huolta, ettei koiran haisti l. vainu menisi tukkeeseen.

Loukahtaa, I: 32, äkkiä loukata l. koskea.

Loumaja, II: 95, moittija, laittaja, soimaaja.

Loutu, II: 247, 276, plootu, vanha ruotsalainen vaskiraha.

Luaslauta, I: 206, II: 77. — Luaslaudoiksi sanotaan lautoja, joilla kiukaan (vanhanaikaisen uunin) kylki on päällystetty; niiden toiset päät liittyvät patsaaseen (katso tätä), toiset uunin seinän uurteeseen. Luaslaudaksi sanotaan myös hyllyä, joka on ylimmäisenä luaslautojen nojassa (Heikel).

Luhista, III: 6, kolista.

Luikahdella, III: 7, irtautua.

Luikahuttaa, III: 34, liukahuttaa.

Luikerretella l. luikerroitella, II: 260, puhua viekkaasti, luikertaen.
Luikkaa l. luikata, III: 2, liukua; — I: 179, nopsasti kulauttaa.
Luisku, II: 169, portto.
Lummekorvainen, III: 25, luppakorva.
Luoa, I: 11, viskata, heittää pois.
Luojut (luojuen), II: 91, tapa.
Luokki, II: 6. — Kenties: viisas, taitava (ruots. klok).
Luomallinen onni, II: 259, luotu, sallittu onni.
Luome, I: 8, 18, II: 222 = luon itseni, heitän itseni, ryhdyn.
Luonnankana, II: 225. — Ei luonnankana = ei ollenkaan (vert. Gen. Ven. Karj.: ei luonnenkana).
Luonnaton, I: 65, jolloin ei luoda.
Luonnotar, II: 354, naishaltija, joka pitää huolta jostakin luomakunnan osasta.
Luontapäänä, I: 65, luomispäivänä.
Luo'on, II: 29 = luodon.
Luosku, I: 130, II: 260, portto.
Luotanen, III: 10, lautanen.
Luotin, I: 126, vannas, auranrauta.
Luotteet, I: 9, II: 278, mahtisanat, loitsusanat.
Luottelihe, III: 34 = siirtyi lähemmäksi.
Luotu, II: 57, 80, Jumalan sallima, määräämä sulhanen.
Luoutella t. luouttaa, III: 343, lähestyttää.
Luppakorva, I: 235, II: 92, jonka korvat ovat lotkollaan, riipuksissa.
Lupsottaa, I: 235, haukkua laiskasti, harvaan (vert. olla lupsallaan = olla löyhänä, vetelyksenä).
Luskaa l. luskata, II: 99, 324, 328, kalista; meluten kahlata.
Luskutella, I: 209, paukutella.
Lutista, III: 6, liikkua liukkaasti, olla rempallaan.
Lutti, III: 9, luhti.
Lutus, II: 97, luntti, tolvana.
Luukontti, III: 10, luuranko.
Lylleröinen, II: 15, lyhyt ja paksu.
Lyly, I: 6, II: 329, III: 2, vasen suksi, joka on vähän pitenpi kuin oikea ja tehty männyn kovemmasta pohjoiskyljestä (lylystä).
Lynkä, I: 210, alaspainunut, maahan päin taipunut; — II: 209, ontuva.
Lynsyttää, l. lyntsiä, 196, 197, käydä hitaasti ja kömpelösti.
Lytistää, I: 91, litistää, rutistaa.
Lyttimäinen, I: 113. — Lehmän nimi.
Lyykistihen, I: 95 = kumartui, koukistui.
Lyyky, I: 199. — Olla lyykyllään = olla kyykyllään; lyödä lyykyänsä = kyykistyä pesälleen.
Lyykytellä, II: 208, lypsää kyykyllään, kyyryllään; — I: 193, juosta kyykyllään.
Lyylikki, III: 2. — Kuuluisa suksiseppä ja hiihtäjä (nimi tullee sanasta lyyli, joka merkitsee uhria ja uhratessa käytettyä rukousta).
Lyyrytellä, I: 197. — Katso lyyrätellä.
Lyyräellä, l. lyyrätä, II: 6, 191, rallatella, laulella.
Lyyrätellä l. lyyrättää, I: 29, 67, olla kevyellä, iloisella mielellä, niinkuin rallattaessa ainakin.
Lyyttää, I: 193, kevyesti juosta.
Lyöme, II: 92, 269 = heitän itseni, rupean; — lyöte, II: 334 = heitä itsesi, pane itsesi.
Läkkämästä l. läkkän, II: 89, 271, 282 = lähdetään, lähtekäämme; — älös läkkö, II: 151 = älä lähde.
Längistellä, I: 152, käydä kyyryllänsä, selkä koukussa.
Länkämöisillään, II: 204, III: 30, kyyrysillään, selkä koukussa.
Lätky, III: 34, pyykin peso.
Läykyntä, I: 70, juorupuhe.
Läyli, I: 145, II: 74, III: 52, rasittava, vaikea.
Lääniä, I: 152, hoitaa, siivota.
Läävä, I: 137, II: 160, III: 4, navetta (ven. hlev).
Löpinä, II: 20, pehmeän kengän synnyttämä ääni, lötsytys.
Löttö, II: 20, ohut, huono virsu.
Löyhkykartano, I: 77, kartano, jossa on paha haisu.
Löyhytellä, I: 208 = löyhdytellä; saattaa liehumaan, huiskuttaa (arvattavasti vihtaa).
Maahu'nen, II: 354. — Vähennysmuoto sanaa maa.

Maammo, I: 29, 206, äiti.
Maanittaa l. maanitella, I: 156, II: 160, houkuttaa (ven. manit).
Maata, I: 113. — Ei maata = eivät makaa.
Maatajalka, III: 9, lyhytjalka (laulaj. sel., Bor., 1877, r. 102).
Maherolehmä, III: 21, maholehmä.
Mahia, II: 287, märätä, lahota.
Mahova, I: 146, maho.
Mahti, II: 192, 278, taito, viisaus.
Maiella (maitelen), II: 127, vaivata/
Maikoa, II: 22, 30, antaa hyvää hajua.
Maine, I: 157, mainittava tapaus, vahinko.
Mainitella, I: 139, hellitellä, hellästi kohdella (luultavasti väärin kuultu ja oikeastaan maanitella).
Mairisa, II: 322, suloinen, hauska.
Maiskahtaa, III: 12, pudota loiskahtaa.
Makiita, II: 175 = makeaa.
Maksankarvallinen, I: 188, tummanvärinen.
Maleksia, I: 144, kuljeksia, juosta edestakaisin (myös muodossa mareksia, siis nähtävästi: madeksia, mataa-sanasta).
Malina, II: 22, mali, koiruoho.
Malkio, I: 29, II: 302, puolikuntoinen, raukka.
Malkkia, III: 31, kävellä töpsiä.
Mana, I: 5, II: 71, 112, 178, Tuoni, kuoleman haltija; — I: 43, Tuonela, kuoleman valtakunta.
Manala = Tuonela, III: 31, ks. ed.
Manata, I: 75, II: 99, kirota.
Manninkinen, I: 210, joka mantii, s. o. matelee maassa.
Manula, II: 337, maaperä, manner; mantereen haltijan asunto.
Marjukkainen l. marjut, III: 66. — Vähennysmuoto sanaa marja.
Marras, I: 42, heikko, raukka, voimaton; — I: 50, sorronalainen, ahdistuksessa oleva.
Mataa, II: 86, madella.
Matelehtaa, II: 167, madella, kuljeskella.
Mateli, II: 21, Mataleena.
Materikko, II: 76, 83, meiramiruoho (tässä hellittelysana).
Matikka, I: 234, made.
Matikkalehmä, III: 26, vasikan saanut lehmä (Lönnr., vert. ven. matka); maholehmä (Europ.).
Matuska, I: 227, akka, muori (ven. matuška).
Meiskaa, I: 110, meluta, peuhata.
Melkein, I: 103. — Luultavasti: isonlaisesti, paljon.
Melki, II: 87, melkein.
Melkiarvoisessa, II: 324, jokseenkin arvoisessa; tässä ironisesti: arvottomassa, huonossa.
Melkiässä, I: 97, vähässä (ven. melki).
Mellostaa, I: 35, meluta, pauhata.
Menettelime, II: 198, 223 = menettelin, hukuttelin itseni.
Meritetri, II: 142 = meriteeri; musta vesilintulaji.
Mesinukka, II: 150, mesiruohoinen, mesikukkainen.
Meto l. metonen, I: 194, II: 33, III: 48. — Vähennysmuoto sanaa mesi.
Metoinen, III: 48, 191, metinen (jonka löyly on makea kuin mesi).
Metsonen, III: 68. — Vähennysmuoto sanaa metsä.
Metsän liehu (lieho), II: 147, metsillä liehuja l. kuljeksija, s. o. karhu.
Metsän vihko, I: 166. — Karhun nimitys.
Miekkoinen, I: 25, II: 51, onnellinen; — II: 198, rakas.
Mieliala, I: 54, II: 15, surullinen mieliala, huoli.
Mielihaue, I: 59, huoli, ajatus, jota ikäänkuin haudotaan, joka ei lähde mielestä.
Mielikki, II: 334, 340, metsän emäntä, Tapion vaimo, joka aitastaan t. kellaristaan päästi ulos kaikenlaisia eläimiä metsästäjän saaliiksi. Piikojensa avulla hän hoiteli niin hyvin metsän eläimiä kuin myös kesällä metsässä käyviä kotieläimiä. Hänet kuvataan erittäin lempeäksi ja suotuisaksi.
Mielitehtoinen, II: 269, jota tekee mieli, halavoitu, rakastettu.
Mielitietty, I: 174, II: 4, rakastettu.
Mielivaatio, II: 198, jota mieli vaatisi, haluttu, rakastettu.

Miero, I: 59, II: 95, maailma, ihmiset, kylä.
Miilo, II: 37, armas (ven. milyi).
Mikäli — sikäli, III: 43, minkä verran — sen verran.
Millitseksen, II: 250 = jollakin tavoin tulee toimeen.
Milmani l. **milma**, II: 305, III: 22, minua.
Minnä, I: 88 = miniä.
Moinen, I: 102, semmoinen.
Mointa, III: 65 = (kahta mointa) vertaa.
Moisio, II: 236, ulkopalstassa oleva pelto, metsäpelto; — III: 69, herraskartano.
Mokka, I: 128. — Olla mokalla huulin = tehdä törömyssyä (kun suu on supussa pahoilla mielin ollessa; vert. vir. mokk = huuli).
Mokoma, I: 47, II: 322, III: 35, semmoinen.
Mokomin, III: 59, tuolla muka tavalla (pilallisesti).
Molotsa, III: 56, aika poika, uljas poika (ven. molodets).
Muakas, I: 187, mutainen.
Muhaella, II: 53, tulla muheaksi, lahota.
Muhahtaa, II: 233, äkkiä vetäytyä hymyyn (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Muhajaa, II: 264, 325, hymyillä.
Muhia, II: 127, muhkea, komea; — I: 3, kuohkea, löyhä.
Muhotella, II: 203, hymyillä.
Muihkaella, II: 233, kopeilla, ymeillä.
Muikale, II: 249, keikailija, komea ja vähän ylpeilevä nuorukainen.
Muikata, III: 6, haukata.
Muikkia, l. **muikotella**, II: 83, keikailla, kopeilla.
Muikunta, II: 42, koreileminen, kopeileminen.
Muila, I: 217, saippua (Gen. Ven. Karj., Aun.; ven. mylo).
Muin', I: 32 = muinoin.
Muistinpäivä, III: 49, vainajain muistoksi pidetty juhla.
Muitsia, I: 217, pestä (ven. mytsja, pestä itseään).
Muittera, II: 203, älykäs (ven. mudryi).
Muje, I: 52, III: 49, muikkukala.
Muju, II: 332, syöpä neste, myrkky.
Mukahinen l. **mukallinen**, II: 90, III: 49, aina mukana l. kanssa oleva, puoliso.
Mukiin mennä, II: 141, myöntyä, antaa myöten.
Mukittaa, I: 133, lyödä, piestä.
Mukoma, II: 207. — Katso mokoma.
Muksahtaa, I: 200, pudota niin että lopsahtaa.
Mullinen vasiikka, II: 328, härkävasikka.
Mullos, I: 126, II: 179, III: 57, kesantopelto.
Muotohies, III: 9, muotoisesi.
Muovaella, I: 1, II: 6, muodostella.
Mura, I: 140, 303, muta.
Murajaa, II: 112, murista.
Murkina, III: 10, aamiainen (toisin paikoin päivällinen).
Murmatella, I: 51, surullisesti hyristä.
Murraltaa, III: 25, vetää väkisin.
Murrin, II: 279. — Europaeuksen mukaan oikeastaan muurnin = nurin (Ven. Karjalassa muurnis = nurjapuoleinen).
Mursunluinen, II: 166, tehty mursun, erään suuren hyljelajin, torahampaista.
Murto, I: 200, metsä, jossa on paljon kaatuneita puita.
Murukala, II: 298, siika.
Mutso, I: 217, nuorikko, vastanaitu vaimo.
Mynstäri, III: 17, 30, katseluhuone (tuskinpa: monasteri, luostari, joksi Europ. 2:sessa painoksessa selitti).
Mytöstellä, I: 48, panna myttyyn niinkuin kapalolapsi.
Mäjeltää l. **mäjellyttää**, I: 67, huutaa, huhuilla.
Mässä, II: 39, mäsä.
Märkyä, III: 6, kumista, paukkua.
Mättäsime, II: 206 = mätin, viskasin itseni.
Määjeltää, II: 21, äkkiä, kerta määkiä t. rumasti laulaa.
Naapotella, II: 122. — Kenties: elää irstaasti (vert. naappa = naaraskoira).

Naasti, I: 116, II: 244, soma, sievä (laulaj. selit. muk., v. Y, Slöör, VI, 32, siisti); — II: 213, taitava.
Naljasilmä, I: 140, nalkki- t. pilkkasilmä.
Nalkkisilmä, II: 170, tuikeasilmäinen (jonka katse käy läpi kuin nalkki).
Nallikka l. **nalli**, II: 14, 15, III: 56, poikanulikka.
Nappi, II: 82, vähäarvoinen (ruots. knapp).
Naputella, II: 130. — Luultavasti: toruella (vert. nappailla).
Nartsia l. **nartsuttaa**, III: 62, 68, käydä narisuttaa l. narskuttaa.
Narttu, I: 159, naaraskoira.
Nasa, I: 14, nulikka.
Nasanenä, II: 32, jolla on litteä, lyhyt nenä.
Nato, I: 84, II: 7, III: 27, miehen sisar, joskus vain ylimalkaan tyttö.
Nauramoiksi, II: 95, nauruksi.
Navakka, II: 213, vahva, vankka.
Neinnä, II: 232 = neitosena.
Niekuttaa, II: 235, liikkua kepeästi (Lönnr.).
Nieriäs, III: 49, järvilohi.
Nillikka, II: 14. — Runollinen vaihdos sanaa nallikka.
Nirttu, I: 159. — Alkusoinnun tähden väännetty nartusta.
Niskoin, I: 92, kaulus.
Nokka, II: 112, nokkela.
Nokkelonenä, II: 322, pitkä- ja terävänenäinen.
Noriperä, II: 122, norjat, notkeat lanteet.
Noronaama, II: 82, jonka kasvot ovat täynnä ikään kuin noroja, syviä viiruja.
Nuhaella l. **nuhajaa**, II: 8, 128, elää syrjässä, kurjuudessa.
Nuiva, III: 6, nurjamielinen, tyly.
Nukittaa, I: 134, piestä.
Nukka, I: 230, nukke; I: 138, veran hieno päällyskarva.
Nukkavieru, II: 109, 330, verka t. sarka, josta nukka l. karva on kulunut.
Nukkerehtia, II: 114, valitella; — II: 335, vähäisen maata, nukkua.
Nunnostella, I: 165, litistää, rutistaa, pureksia.
Nuoe (nuoteen), II: 239, hääjoukko (vert. vanha ruots. not).
Nuoevaimo, I: 129, 165, kaaso, morsianta häissä saattava vaimo.
Nuohkia l. **nuohoa**, I: 165, II: 3: pyyhkiä tomua t. nokea.
Nuottue, I: 207, nuottakunta, nuottaväki.
Nurajaa, III: 35, nurista.
Nureksia, III: 15, napista.
Nurjus, II: 80, 208, nahjus, nuhjus.
Nurskua, I: 227, kahista.
Nutturoita, II: 122, sotkea.
Nuurua, II: 176, ikävöidä, valittaa.
Nyplä, I: 217, II: 23, nappi (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Näkijä, II: 120, 139, 305, povaaja, loitsija, noita (vert. ruots. siare).
Näköpää, II: 82, poskipää.
Näperrellä, II: 107, sormillaan tehdä pikkutöitä.
Näppi, II: 255, sormenpää.
Näre, I: 54, nuori kuusi.
Närkäistä, I: 96. — Osoittaa närhin närisevää ääntä.
Närte, I: 158, pitkänläntäinen vilja-auma.
Nästyrä, I: 54, nystyrä.
Nästäellä, I: 169, tikkaella, tehdä hienoa työtä (Savossa sanotaan, kun joku on hienosti pukeutunut: se on nästätty l. nästingissä, T.).
Nästäri, II: 11, tikkaelija, tikkari.
Näsäpää, I: 158, somapäinen (laulaj. selit., v. F, Europ., s. 120).
Näyttelete, I: 149 = näyttele itseäsi; — näyttelihet, I: 149, näyttelit itseäsi.
Näätämies, III: 9. — Tavallisemmin: näälämies = lanko.
Näätäreuhkainen, II: 23, jolla on näädännahkainen lakki (laulaj. selit., v. V, Lönnr., s. 131).
Näätärinta, II: 37, jolla on rinnan kohdalla näädännahkaa takissaan.
Oastaa, III: 31, tulla täyteen akanavihneitä.
Oellella, I: 179, hiljakseen pureksia.
Ohkaa, II: 3, III: 4, ähkiä.
Ohtonen, II: 350 = otsonen; karhun lempinimiä.
Oikoa, II: 320, oikaista jalkojansa, juosta.

Ojennaisin, III: 69 = ojensin itseni; — ojennate, II: 354 = ojenna itsesi.

Olaspohja, III: 2, jossa on ura pohjassa (suksesta).

Oljamet, I: 143. — Nuori vaimo menee oljamiin, kun lähtee vieraskäynnille isänsä taloon.

Oljareisu, I: 143, nuoren vaimon matka isänsä kotiin.

Olkikoppoli, II: 328, olkikota, olkimaja.

Olkinen hevonen, I: 195, II: 192, mahd. oljen värinen h.

Oloksi, I: 91, runsaasti.

Olonen, II: 201, 289. — Vähennysmuoto sanaa olut.

Olova, II: 150, runsas, tuuhea.

Ongelma, II: 278, mahtisana, voimallinen loitsusana.

Onnimanni, I: 234, onnen poika.

Opitteleksen, II: 39 = opettelee itseään, käy katsomassa.

Oranen, III: 23, naskali.

Oravikuusi, I: 5, kävykäs kuusi, jossa oravat asustavat.

Orko, II: 353, III: 20, laakso.

Oro l. **oronen,** I: 146. — Vähennysmuoto sanaa ori.

Oronkärsä, II: 27, siankärsä (oro = urosa sika).

Orpana, I: 29, kulta, rakas (joskus hellittelysanana käytetty).

Osa, I: 22, onni.

Osallinen, I: 29, II: 154, onnellinen.

Osaton I: 29, onneton.

Osma l. **osmo,** I: 110, 151, luultavasti alk. = seppä, sillä rinnakkaissäkeessä on Kaleva t. Kalevainen, joka ehkä alk. on merkinnyt seppää. Runossa I: 151 yleisemmässä merkityksessä: sankari, etevä mies.

Ostoppa, II: 304, hylätty (ven. ostavit = heittää, hylätä).

Otavatar, II: 10, Otavan tähdistön naishaltija, samoin kuin muutkin taivaankappaleiden naishaltijat, taitava kulta- ja hopealankojen kehrääjä sekä samanlaisten kankaitten kutoja.

Otsakiero, II: 229, paikka ohimojen yläpuolella hiusten rajalla (L.).

Otsakkaha, II: 145, otsat yhdessä.

Ounahuus, II: 346, viekkaus (Gen. Aun.).

Outi, II: 149. — Naisen nimi kreikanuskoisilla karjalaisilla (ven. Avdotja).

Paaer (paateren), III: 39, laaka kivi.

Paahtaa, III: 1, polttaa.

Paakistua, I: 235, kovettua, löntistyä.

Paarmas, I: 39. — Ks. parmas.

Paasi, I: 93, II: 54, 170, litteä kivi; — 102, 248, runollisesti käytetty käsikivestä, jauhinkivestä.

Paatero, II: 281. — Vähennysmuoto sanaa paaer (ks. sitä).

Paavali, I: 85, Paavalin päivä.

Paiatuus, II: 116 = paidattomuus.

Paikari, I: 218, paikkari, kelvottoman työn tekijä, raukka.

Paikka, I: 217, II: 136, liina, huivi (Gen Ven. Karj., Aun.).

Paininta, III: 48, painisilla oleminen t. muu peuhaaminen jonkun kanssa.

Paisukkainen, III: 70, paisunut, turvonnut.

Paitsi, III: 52, ohitse.

Paitulainen, III: 6, paitasillaan oleva.

Pajahtaa, II: 298. — Ks. pajattaa.

Pajari l. **pajarilainen,** II: 206, III: 16, venäläinen ylimys (ven. bojar).

Pajattaa l. **pajatella,** I: 2, II: 94, laulaa. I: 85, lausua (ven. bait).

Paju, III: 5, vesakko, viidakko.

Pajupehko, I: 35, 177, pajupensas.

Pakaella, I: 9, III: 12, puhella.

Pakajaa l. **pakata,** I: 5, 90, puhua.

Pakatsin, I: 115, paatsainpensas.

Pakko, I: 30, II: 297, ahdistus, hätä; — pakon perästä, III: 11, väkisin.

Pakota, I: 12, II: 211, hartaasti rukoilla, kerjätä.

Palakainen, III: 25, demin. sanasta Palaka = Palagea, naisen nimi Ven. Karjalassa.

Palate, II: 87 = palau, tule takaisin.

Palja, III: 21 = ks. ed.

Palkulainen, I: 91, pikku raukka (Lönnr.).

Palle l. **pallio,** II: 270, III: 4, kuve- l. kylkiliha, sivu.

Pallinaama, II: 254, jolla on liian lihavat, pyöreät kasvot.

Palo, III: 59, poltettu kaski.

Palo l. **paloinen,** I: 77, II: 73, 126, 298. —Alkusoinnun tähden tehty väännös sanoista polo, poloinen.

Palomäki, III: 21, palanut mäki, kaskimäki.

Palttaa, III: 65, pallistaa, päärmätä.

Palttina, III: 14, liinakangas.

Palvoinen, II: 329. — Ukon liikanimiä.

Pamahella, III: 10, jymistä.

Pamata, I: 222, pamista.

Pamuta, III: 4, jyrytä.

Paneksen, I: 88, III: 6 = panee itsensä, pukeutuu, koristaa itsensä.

Panemaviti, II: 329, vastatullut tuore lumi.

Paneme, II: 139 = panna itseni; — II: 92, 332 = pukeudun; — panete, I: 165, II: 334 = pane itsesi, pukeudu.

Pankko, I: 155, II: 77, 230, kiukaan l. uunin penkki, kiukaan toisessa päässä olevan, suuren laatikon tapaisen kolpitsan kansi, jolla sopii maata; — I: 85, III: 14, kangaspakka, kangastorvi.

Panni, II: 163, III: 10, vanha mitta, 20 kappaa (ruots. spann).

Panoinen, I: 79, panemalla tehty juoma, olut; — II: 82, juorupuhe t. loitsimisella aikaan saatu tauti.

Pantahainen, III: 6, pannan alainen, kirottu.

Panu, II: 328, tuli.

Panuinen, III: 17, tulinen, palava.

Papattaa l. **papertaa,** I: 64, 216, piehtaroida (Lönnr.); — matkia jäniksen ääntä (Europ.).

Parahtaa, I: 90, parkaista.

Parma l. **parmas,** I: 97, III: 51, rinta povi.

Parsi, I: 117, pilttuu.

Parskua, I: 197, III: 51, roiskua.

Partsa, I: 118 (tervapartsa), tynnyri (Lönnr.); nahturi, suti (Europ.).

Pasikoia, I: 144, pulikoida, kahlata niin että roiskuu.

Passipo, I: 130, 151, kiitos (ven. spasibo).

Patakoitella, III: 30, meluta.

Patsas, I: 117, 165, kiukaan l. uunin kulmaan kiinnitetty pysty puutolppa.

Patsata, I: 117, narahdella.

Patvinen l. **patvi,** I: 117, 217, visainen.

Pauluskat, II: 86, Pavlovsk, pieni kaupunki Inkerinmaalla.

Peijaat, I: 193, hautajaiset.

Peipotella l. **peiputtaa,** I: 179, II: 214, kiusata, piinaella, vaivoin pureksia.

Pellapaita, III: 32, liinapaita.

Pelmuta, I: 117, peuhata, pauhata.

Pelonainen I: 217. — Hämärä sana; = valkoinen saippua?

Penitar, II: 341, koiran haltija, joka on sen synnyttänytkin.

Perehtiä, II: 315, perustaa perhe.

Periksi, III: 29, pieksän petkelen p. = p. p. pieniksi kappaleiksi.

Perinät, I: 217, II: 37, höyhenpatja (ven. periny).

Peros, II: 40, poltettu kaski, josta poltetut puut on korjattu pois.

Perustella, II: 21, pitää huolta, että joku tulee jonnekin, toimittaa.

Peräpakara, I: 191, takapuoli.

Peseme, I: 235, II: 82 = pesen itseni; — pesete, I: 235 = pese itsesi; — pesihen, I: 235 = pesi itsensä; — pesime, I: 185 = pesin itseni.

Petkel, I: 88, II: 164, nuija, jolla huhmaressa l. morttelissa survotaan.

Pettäjäiset, I: 139, II: 156, maistiaiset vastakirnutusta voista.

Piakka, III: 48, leipälapio.

Pie'in (pietimen), III: 4, pidusta, kangaskappale koko leveydessään.

Pielus, II: 248, päänalainen, tyyny, (laulaj. selit., v. H, Europ., r. 178, korvallinen).

Piena, II: 281, lauta; — III: 66, ristin poikkipuu.

Piepotus, I: 3, piipitys.

Pihistää, III: 6, puristaa.

Piikko, III: 31, kaksivartinen l. -niitinen kangas, säkkikangas, rohdinkangas.

Piilovaara, II: 58, vuori, jolle jonkun kylän asukkaat sodan aikana pakenivat.

Piipari, II: 14, pillinsoittaja.

Piipottimet, I: 191, jalat, joilla piipotetaan, juosta sipsutetaan.

Piippoa, III: 15, juosta hyppäämällä.

Piiranen l. **piiras,** I: 143, II: 294 = piirakas.

Piiru, I: 31, pidot (ven. pir).

Piiteri, III: 12, Pietarin kaupunki (ven. P i t e r).
Piitämä, II: 10, vika kankaan kutomisessa, kun joku lanka loimesta jää pois.
Pilkka, II: 329, puun kylkeen hakattu merkki, jollaisia myöten osaa käydä korvessa; — III: 25, tähti.
Pilla, I: 197, III: 18, rikos, turmio.
Pillamus, II: 123, turmelus.
Pillastua, II: 345, raivostua.
Pillomus, pilloniekka, III: 12, 14, rikoksen tehnyt, rikoksen tähden paossa oleva.
Piloinen, II: 33. — Alkusoinnun tähden väännetty sanasta p o l o i n e n.
Pilpa, II: 27, humalan siemenkota.
Pilpatus, I: 2, II: 1, 95, huono, katkonainen laulun hyräily.
Piltti, II: 61, poika (ruots. p i l t); — III: 6, (väärin ymmärrettynä) palkkatytön nimi.
Pintahainen, III: 6. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa p a n t a h a i n e n.
Pinteli, I: 107, III: 36, tukkanauha, jommoinen kuului muinaissuomalaisten tyttöjen koristeihin (ruots. b i n d e l).
Pipit, III: 24, soitinmukailu sanasta p a p i t.
Pirkuella, III: 31, näpsäytellä.
Pirotella, I: 10, murentaa.
Pirpanen, I: 54, männyn siemen kävyssä suomujen alla (Lönnr.); kaarnan roso (Europ.).
Pirranpuu, II: 10, kaidepuu, luha.
Pirta, I: 113, II: 10, III: 3, kaide, tihta.
Pissali, III: 67, pyssy (vanh. ven. p i š t š a l).
Pisteleiksen l. pisteleksen, II: 9 = pistelee itsensä, pistäytyy.
Piukata, II: 10, vinkua
Piuke, III: 41, vinkuminen.
Piuskaa, I: 5, piipittää, visertää.
Pohatta, II: 2, 104, rikas (ven. b o g a t).
Pohratsa, II: 175, Neitsyt Maria (ven. b o g o r o d i t s a = jumalansynnyttäjä).
Poimotella, II: 78, laulaa aina välistä katkaisemalla.
Poiminta, III: 46, poimiminen, noukkiminen.
Poiut l. pojut, I: 88, II: 184. — Vähennysmuoto sanaa p o i k a.
Pojansa, I: 64 = poikansa.
Pokosta, II: 193, 217, pitäjä (ven. p o g o s t).
Polku, II: 96, poljettava.
Polle, III: 69, esiliina (laulaj. selit., v. I, Europ., r. 454; vir. p ô l l).
Poloinen, I: 6, II: 45, 49, onneton.
Polonalainen, II: 303 = edell.
Polte, II: 186, kasken poltto.
Polttina l. polttinainen, II: 86, 206, 211, puoli ruplaa (ven. p o l t i n a).
Polvenaan, I: 33, II: 1, ikänään.
Polvinen l. polvuhinen, II: 225, koko ihmisiän kestävä, iänikuinen.
Ponneton, III: 1, päätön, loputon.
Ponnistaksen, II: 293, ponnistautuu, ponnistaa.
Ponsi, II: 180, nuppu.
Porottaa, II: 169, karkoittaa, ajaa pois. (Gen. Ven. Karj.).
Porua, II: 324, parkua, valittaa.
Poste, II: 37, vuode, sänky (ven. p o s t e l).
Potra, I: 116, II: 244, rivakka, riski, kaunis, korea (ven. b o d r y i = uljas, rivakka).
Potsalkka, I: 227, nappi (venäl. murteellinen sana).
Potsanen, III: 12, talja.
Potso, I: 206 = porsas.
Potuska, I: 217, päänalainen, tyyny (ven. p o d u š k a).
Poukku, I: 131, pyykki (laulaj. selit., v. N, Lait., r. 62: s o t k u, s.o. pyykki; alasaks. b u k e; poukku, tuttu Virossa, Inkerissä ja Viipurin puolella).
Prokko, I: 209, Prokopius (miehen nimi: ven. Prokofi).
Propatia, I: 209, kadota, joutua pois (Gen. Ven. Karj.; ven. p r o p a d a t).
Protia, I: 209, mennä läpi (Gen. Ven. Karj., Aun.; ven. p r o i t i).
Puhua, II: 108, 309, puhaltaa.
Puikkonuoli, II: 353. — Arvattavasti nuoli, jossa ei ole rautakärkeä, vaan on puinen nuijapää (semmoisia käytettiin oravia ammuttaessa).
Puipertaa, II: 125, visertää.

Puiroa, II: 312, hakkauspaikka metsässä, raivaamaton paikka metsässä, josta vain on puita hakattu.
Puiten (puittaa), III: 6 = pudistaen.
Puittele, I: 149 = kapuele, pujahtele, hypi puusta puuhun (Gen. Ven. Karj.); — p u i t t e l i t e t, I: 149 = hypiskelit).
Puitukka, II: 29, poika nalikka l. nalkki.
Puksut, I: 222, II: 23, housut, pöksyt.
Pullosuu, pulloturpa, II: 12, 93, paksusuu.
Pulmukainen, I: 184. — Vähennysmuoto sanaa p u l m u n e n.
Pulmunen, I: 160, pieni, varpusen kaltainen valkoinen lintu, joka talvella ilmaantuu Etelä-Suomeen (p l e c t r o p h a n e s n i v a l i s).
Pulpukka, III: 2, ulpukka, lumme.
Pulputin, II: 290, pullosta pulputtamalla juokseva aine.
Pulski, I: 131, muhkea, korea.
Pumata, I: 114, kumeasti laulaa.
Punainen, I: 160, II: 41, entinen venäläinen 10 ruplan seteli.
Punella, II: 229, usein punoa, punoella.
Puntata, III: 6, hakata; tässä: naulita.
Puohin (puohtimen), I: 182 = pohdin.
Puolahattu, I: 225, II: 76, puolalainen hattu.
Puoltua, II: 190, taipua jonkun puoleen.
Puottelihen, I: 200 = pudotteli itsensä.
Puraksita, III: 12, irtautua.
Purhottaa, II: 23, olla pörhössä, ylpeillä (laulaj. selit., v. V, Lönnr., s. 132: s u u r e s t i t. j u l k i s e s t i l i i k k u a).
Puritsa, III: 31, purija, äkäinen koira.
Purjepuu, III: 12, masto.
Purlakka, II: 190, loismies, renki, irtolainen, huono mies (ven. b u r l a k).
Purno l. purnu, I: 81, II: 158, jyvälaari.
Purtilo, III: 27, pursi, alus.
Purtu, III: 7, hevosen syöttäminen.
Putsi l. putsinen, I: 109, III: 33, tynnyri (ven. b o t š k a).
Puuhka, I: 169, 217, II: 23, turkkikaulus t. -reunus.
Puuhkova, I: 217, höyhenillä täytetty (ven. p u h o v y i).
Puujelo, III: 23, puuha, puuhailu.
Puuru, II: 312, raudikko, tummanruskea (hevonen; ven. b u r y i).
Puuska, III: 6. — K ä d e t p u u s k a s s a = kupeessa, lanteissa (vir. p u u s k = lanne).
Puuttua, I: 99, II: 98, sattua.
Pykälässä, II: 99. — P. o l i p i i m ä p y t t y: se oli merkitty, ettei salaa voisi ottaa.
Pyllinen, I: 189. — Järven nimi.
Pyllötellä, II: 169, kumartuen juoda astiasta.
Pylviä, III: 64, mylviä, ammoa.
Pyntätä, I: 91, lyödä, päntätä selkään.
Pyssykäistä, II: 215 = pyssykätistä, pyssymiestä.
Pytikkä, I: 234, pikku pytty.
Pyyhkiä, I: 185, II: 236, lakaista (Gen. Ven. Karj., Aun.; myös vatj., vir.).
Pyyhkiähen, I: 235 = pyyhkiä itseään; — p y y h k i ä m e = pyyhkiä itseäni; — p y y h k i ä t e = pyyhkiä itseäsi.
Pyyhyt l. pyyhyinen, I: 117, II: 264. — Vähennysmuoto sanaa p y y.
Pyykää, III: 10, ammua, karjua (Lönnr); paukkua (Europ.).
Pyypötellä, II: 77, piipitellä.
Pyältää, I: 181, tehdä lovia, kuoppia (kun syödään).
Pyöräpöytä, III: 15, pyöreä pöytä.
Päivitellä, I: 55, valittaa.
Päivyt, III: 70. — Vähennysmuoto sanaa p ä i v ä.
Päivätsi, II: 256, naisten kokous päivällä, jolloin yhdessä tehdään pieniä töitä.
Päivätär, II: 10, III: 34, auringon naishaltija, taitava kulta- ja hopealankojen kehräämisessä sekä samanlaisten kankaitten kutomisessa.
Pällähys l. pälläre, pällähtäväinen, ponnahtavainen, untuvilla täytetty.
Pälvi, III: 4, lumeton paikka talvella ja keväällä.
Päläs (pälkään), III: 2, jalansija suksessa; — II: 328, ahdinko.
Päteä, I: 30, II: 41, kelvata.
Päähopia, III: 5 = hopiapää.
Pääkontti, I, 166, kallo.

Pääksekkähä, II: 145, päät yhdessä.
Pääkähyri, II: 37, kähäräpää.
Päänä, I: 14, II: 48, 292 = päivänä.
Pääpönttä, III: 6, pääluu, runollisesti pönttöön verrattu.
Pääramu, II: 325, kallo.
Pääripa, II: 350, päävitjat (tässä sanottu hampaista).
Päärme, II: 309, pallistus, kanttaus.
Pääsoma, III: 6, päänkoriste.
Päätnitsä, II: 37, perjantai (ven. pjatnitsa).
Päätyä, I: 196, II: 48, 115, sattua, tulla, joutua.
Pökkelö, I: 20, laho puu, kuiva kanto.
Pököttileipä, II: 27, 168, kuiva, karhea olki- ja tähkäjauhojen sekainen leipä (Lönnr.); petäjäinen leipä (Europ.).
Pömy, I: 208, melu.
Pönkämaha, I: 8, pullistunut maha, ihravatsa.
Raaella, I: 186. — Ks. raataa.
Raahtia, I: 133, III: 26, raatsia, hennoa.
Raapata, III: 8, tarttua äkkiä.
Raastaa, I: 216, III: 12, repiä.
Raato, II: 330, 332, ruumis, vartalo.
Raha, II: 353. — Alk. merkinnyt metsänotuksen nahkaa.
Rahanalainen, II: 285, rahalla ostettu.
Rahi, I: 117, II: 281, irtonainen pitkä penkki.
Rahis, I: 217 = rahe, ruoma.
Rahnikoia, III: 25, punao l. letittää pistelemällä, niinkuin piiskan siimaa tehdessä.
Rahnoa, III: 19, leikata.
Rahoa, II: 171, kihlata (rahasumman annolla, niinkuin muinoin oli tapa).
Raisu, I: 187, virtava, kovavirtainen.
Raju, I: 73, summaton, aika.
Rakentaa, I: 7, II: 330, 332, varustaa, laittaa kuntoon.
Raksi, III: 2, vitsasta tehty köysi.
Ramauttaa, II: 351, rämähdyttää.
Ramppi, alkulause 23, oven säppi.
Rantsukka, II: 15, ryökäle, renttu.
Rapaista, II: 309, hätäilemällä tehdä.
Rapajaa, II: 329, hakata että rapisee.
Rapsia, II: 165. — Luultavasti: ripeä, rivakka.
Rapsuta, II: 341, lyödä, iskeä.
Rapsutella, III: 51, ajaa hyvää vauhtia.
Rapukkaa, I: 234, pikku rappu l. porras.
Rasakka, III: 6. — Rasakkamänty = koukkuun kasvanut mänty.
Raskua, II: 195, rämistä.
Raskutella, II: 135, rämistellä, helistellä.
Raastaa, III: 12, repiä.
Rasti, II: 67, 329, tienviitta (metsässä hakataan tien osoitukseksi puihin pilkkoja, lakeille paikoille pystytetään rasteja).
Ratsajaa, ratsata, I: 217, III: 19, rämistä.
Ratsata, I: 117, ratista, ritistä.
Ratsu, III: 62, selkähevonen.
Ratto, II: 8, 211, ilo (ven. rad).
Rattoinen, II: 285, iloinen (ks. edell.).
Rattous, II: 211, iloisuus (ks. ratto).
Ratustella, III: 69, vetää itseänsä hitaasti, suurella vaivalla; — I: 149, hitaasti ratisuttaa suitsirautoja.
Raukoitella, II: 123, sanoa raukaksi, surkutella.
Raukuja, II: 199. — Rannanraukuja = rantasipi.
Rautakisko, I: 54, rautakenkä.
Rautanen, I: 125, viikate.
Rautatappara, III: 25, rautakirves.
Ravea, ravia, II: 171, 347, suuri.
Rehvana, II: 17, 189, renttu, heittiö.
Reili, II: 151, 189, juoni, vehje (Lönnr.); viekoitus, paha tuuma (Europ.).
Reilitellä, I: 192, vinkua.
Reilottaa, II: 29, ylvästellä.
Reista, III: 13, houkutus (vert. ruots. fresta, murt. freista = kiusata, koettaa).
Rekipaju, III: 58, ketara.
Rekivetoinen, I: 33, toisvuotinen varsa, joka seuraavana talvena on valjastettava reen eteen.
Rekiviitta, II: 247, rekivällyt l. -viltti.
Reminä, III: 15, räminä.
Remoreki l. remunreki, I: 238, II: 269, riemureki, reki, jossa iloisesti pauhataan.
Remu, I: 208, iloinen pauhina.
Remuella, II: 130, iloisesti pauhaella.
Remullinen l. remusa, II: 8, 239, 297, riemullinen, iloinen.

Remunen, I: 110, humalan isä l. haltija, joka on saanut nimensä siitä, että synnyttää remua, iloista pauhinaa.
Rensua, II: 135, ratista, rytistä.
Repistyä, III: 30, rimpisuohon uppoamista osoittava kuvaussana.
Repo, I: 92: kettu.
Reporinta, II: 29, jonka nuttu rinnan kohdalta on ketunnahalla reunustettu.
Repukka, I: 235, pikku reppu; ryysyrenttu.
Retkellä, I: 37, kululla.
Reuhka, II: 23, leveäreunainen nahkalakki.
Reuhunta, I: 70, pauhaaminen, toran jyrinä.
Reutoa, reutoella, II: 312, viskata.
Reyätellä, I: 92, kiljua, parkua.
Riahtaa, I: 95, kiljahtaa, kiekahtaa.
Riehkahua, II: 128, riemastua.
Riehkiä, I: 16, raivota, pauhata.
Riehkoa, riehkoella, II: 297, pauhata.
Riehkäistä, II: 20, temmata auki (Gen. Aun.: paiskata).
Rieho l. riehto, II: 338, kahden nurkkauksen väli lappa-aidassa, johon aidakset pannaan päät ristiin nurkittain.
Riehtilä, III: 15, 24, paistinpannu.
Rieppu, II: 37, hapanneista nauriista tehty kalja (Gen. Ven. Karj.; ven. repa = nauris).
Rievä, II: 336. — rievärihma = viritystanka satimissa (Lönnr.); lievä (Europ.).
Rihma, II: 10, 309, liinalanka.
Riiata, III: 19, hälistä.
Riioavat (riiata), II: 93, pauhaavat.
Riipiä, III: 6, poimia.
Riista, I: 22, 123, II: 4, elo, vilja, tavara.
Riistainen, I: 22, tavaralla täytetty.
Riisuisime, I: 19 = riisuisin itseni.
Riite, II: 145, hieno jääkuori.
Riivi, II: 204, rivakka, riski.
Riiviö, II: 352, riivattu, hullu.
Rikutella, I: 146. — Hirnua r. = vähän väliä lyhyesti hirnahtaa.
Rimajaa, I: 7, II: 275, kaikua.
Rimpi, III: 30, upottava paikka suossa.
Rimuta, I: 89, III: 4, rämisyttää, kolistaa, pauhata.
Rintakisko, III: 5, rintasolki.
Rintaarissa, II: 300, vierellinen kumppani (ven. tovarištš).
Ripistyä, I: 68, roiskua, läiskyä.
Ripittää, III: 15, harpata.
Ripsaa, III: 4, hiljaista, terävä-äänistä rapsahtamista kuvaava onomatopoieettinen sana.
Ripsi, II: 4, 285, vihne ohrassa (F).
Ripukka, I: 234, riippuva koristus.
Risikko, III: 61, risukko.
Risku, I: 197, riski, rivakka (Lönnr.).
Riskuttaa, I: 197, riskisti, rivakasti vetää.
Rita, II: 27, 137, sadin.
Ritajaa, III: 66, ritistä, kalista.
Ritunen, II: 107, 132, heikko, huono.
Riueta (riukenen), II: 305, riutua, menehtyä.
Riuna, I: 12, II: 86, kymmenen kopeekan raha (ven. grivna).
Riuotella, I: 29, 45, elää kurjaa, riutuvaa elämää; — I: 207, maata.
Riusa, I: 88, II: 171: varsta l. vartta.
Riuskahuttaa, II: 136, viskata niin että roiskuu.
Riuskutella, I: 77, pauhata, kovasti laulaa.
Riutua, III: 15, 30, kuihtua, lakastua.
Riveä, II: 171, vahva, paksu.
Rivota (ripoan), I: 10, läiskyä, roiskua.
Roikkaella, I: 158, pauhaella.
Roivas, I: 85, liina- t. hamppuvihko.
Rokka, I: 166, hernekeitto, keitto ylimalkaan.
Rokosina, III: 33, niinimatto (ven. rogozina).
Romeikko, I: 112, metsä, joka on täynnä kaatuneita puita.
Rontti, I: 85, nahjus, kuhnus.
Ropottaa, I: 207, rupattaa, loruta.
Ruinata, I: 179, säästävästi, idartamalla syödä.
Ruitukka, II: 14, rahjus.
Rumentsainen, I: 217, punamaali, jolla naiset poskiaan punaavat (ven. rumjanets).

Runo, I: 9, 12, II: 276, 306, runonlaulaja.
Ruoe (ruoteen), I: 112, kattoparsi, joka pannaan tuohien alle.
Ruohtimet, I: 85, rohtimet.
Ruokokenkä, III: 2, kenkä, jossa käytetään kaislaa sisässä.
Ruotiruoko, III: 5, ruotuapu.
Ruotsi, I: 207, suomen kieli (Venäjän karjalaisten puhetavan mukaan).
Ruotus, III: 6, Herodes kuningas.
Rupalöttö, II: 12, mudalla tahrattu virsu; semmoista käyttävä.
Rustinki, III: 11. — Eiköhän ratsuväki, jota rusthollarit pitivät yllä?
Rutajaa, I: 8, rutista, ritistä.
Rutistua, I: 30, valmistua niin, että rutisee.
Rutjata, III: 31, rutistaa, tallata mäsäksi.
Ruumeninen, III: 4, akanainen.
Ruupu, II: 222, 310, pohjasakka, tähde.
Ryntäät, III: 6, rinta.
Ryytti, I: 189, järven nimi.
Rämppäkello, I: 111, kumeaääninen suuri kulkunen, lehmänkello.
Rämähellä, III: 10, pudota kolisten.
Rämäyttää, III: 31, saada aikaan rämինää.
Rätsinä, I: 227, II: 36, pitkä naisen paita.
Räväs (räpään), III: 4, ryysy, repale, vaate.
Räyähyttää, I: 194, lyödä niin että paukahtaa.
Rääkistyä, I: 235, kovettua, pinttyä.
Römä, I: 219, ryminä, pauhu.
Rönkyä, I: 219, mölistä.
Saa'a, I: 87, II: 3, 5, tulla.
Saaja, II: 325, synnyttäjä (Gen. Aun.).
Saamatuus, II: 347 = saamattomuus.
Saame, II: 3 = saan itseni, tulen.
Saani, II: 281, reki (ven. sani).
Saapukka, II: 24, saapas (ven. sapog).
Saarapää, I: 213, haarapää, kaksihaarainen pää (vert. Gen. Ven. Karj., Aun. saara).
Saaronen, III: 57. — Vähennysmuoto sanaa saari.
Saarva, I: 210, haarainen.
Saatatella, II: 276, saatella, tuotella.
Saavanen, I: 213, sauvanen.
Saikka, I: 210, riuku, tanko.
Sakoa, I: 69, kasautua, tulla sakeasti.
Saksa, I: 92, II: 2, 14, 88, kauppias, herra.
Saksan salmi, I: 117. — Luultavasti Juutinrauma.
Salvain l. **salvoin**, II: 112, huone.
Samota, II: 184, rientää, juosta.
Samotella, III: 22, kulkea.
Sanki, II: 136, pieni leipä, kakku.
Santta l. **santti**, I: 105, pyhimys (latin. sancta, ruots. sankt).
Sapakka l. **sapakko**, I: 96, II: 341, koira (ven. sabaka).
Saranen, I: 161, saraheinänen.
Sarja, III: 7, rivi.
Sarkka, II: 17, 275, III: 52, malja, pikari (ven. tšarka)
Sarvento, I: 181, lonkkaluun pää.
Sasen, I: 231, syli (ven. sažen).
Satalaita, III: 23, satalautainen.
Satattaa, II: 47, satuttaa, koskettaa, loukata (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Saunatie, II: 154, synnytysvaivat.
Sauvota, III: 35, sauvoimella lykätä venettä.
Savikko, III: 64, savenkarvainen, harmaa hevonen.
Seisataikse = seisahtuu; — seisatime, I: 185 = seisahduin; — seisattelime, I: 184 = seisahduin; — seisattihen, III: 14 = seisahtui.
Seisotame, I: 128, 147 = seisahdun; — seisotate, II: 33 — seisahdu.
Seitset, III: 52 — Runollinen väännös sanaa suitset.
Seitso, I: 216, verkon laji.
Selvitäme, I: 128 = selvitän itseni.
Senikka, III: 61. — Oikeammin, niinkuin käsikirjoituksissa melkein aina onkin: senihka = sulhanen (ven. ženih).
Sentä, I: 1 = sen tähden.
Sepelikaula, III: 51, koira, jolla on kaulan ympäri käyvä valkoinen karvakaista.
Sepäpaju, II: 170, semmoinen paju, josta tehdään reen sepä (»kaula»), eturinta.
Seuhtoa, III: 43, sekoittaa, sekaisin hytkytellä.

Siemenys, III: 8, kulaus.
Sievä, I: 149, nopsa.
Sihertää, II: 112, visertää, hienolla äänellä itkeä.
Siipipuonna, III: 6, niinkuin siipi pudonnut, niinkuin siipisadossa oleva vesilintu; siipipuolena.
Siirrime, II: 223 = siirryin.
Siirrältää, I: 16 = äkkiä siirtää.
Siirräte, II: 125 = siirry.
Siisti, II: 101, kiitos, kunnia (ven. tšest).
Siitalo, II: 171, sipale, rimsu.
Siitää, II: 84, siintää, häämöttää.
Siivolla, II: 343, kunnollisesti.
Siivon, I: 24, 147, kunnon.
Sijoittelihen, I: 117 = asetteli itseänsä.
Sikko, I: 187, II: 149, sisar.
Sikuna, II: 290, ensimmäisessä keitoksessa tuleva viina, savuviina.
Sila, I: 183, ohut metallilevy.
Sillan liitos, III: 6, lattian keskikohta (jossa lautojen päät yhtyvät).
Siltapelto, III: 51, lähellä siltaa oleva pelto.
Sima, II: 30, mesi, herana juokseva puhtain osa mehiläisen mettä; mesijuoma (saks. Honigseim).
Sinettäret, II: 306, naishaltijoita, jotka suojelivat kankaitten painamista l. värjäämistä.
Sini — **kuni**, II: 169, siksi — kun.
Sinikkö l. **sininen**, I: 160, II: 41, entinen venäläinen sininen 5 ruplan seteli.
Sinisorkka, III: 12, siniset verhot jalassa.
Sinkua, I: 152, puhua vihaisesti.
Sinnes — **kunnes**, I: 73. — Ks. sini — kuni.
Sintsi, II: 37, 236, III: 59, porstua, eteinen (ven. sentsy).
Sintää, II: 330, siintää, sinertää.
Sinuista, III: 45. — Ei: sinun tapaistasi, niinkuin on selitetty, vaan: sinua (Inkerissä käytetään vähennysmuotoja missä pohjoiskarjalaiset runomitan tähden jakavat pitkän vokaalin, esim. kyläistä = kyleä. Sen mukaan on tämäkin muodostettu).
Sipaista, I: 134, sivaltaa; — I: 139, II: 156, äkkiä leikata.
Sipakka, II: 54, heikko, vähänäköinen (silmistä).
Sipala, II: 111, heikko, vähänäköinen (silmistä).
Sipi, II: 199 = rantasipi.
Siretellä l. **sirettää**, I: 143, III: 51, saattaa vuotamaan niin että sirisee; roiskuttaa; saattaa verta vuotamaan; juoda viilettää.
Sirkkasorkka, II: 83, kaunisjalka.
Sirkku, III: 7, sievä, kaunis.
Sirkutella l. **sirkottaa**, III: 33, 68, laulella, viserrellä.
Siroksen, I: 88 = siroo, koristaa itsensä.
Sirotella, I: 38, maata siellä täällä, hajallaan.
Sirottaa, I: 197, II: 179, saattaa sirisemään, ripottaa.
Sirottaja, I: 126, II: 327, ripottaja.
Sisarut, I: 140. — Vähennysmuoto sanaa sisar.
Siso, I: 16. — Vähennysmuoto sanaa sisar.
Sisova, III: 68 = sisava; satakieli (vir. sisask, sisa, sisak).
Sissiä, I: 91, rosvota.
Siuahuttaa, II: 336, huiskuttaa.
Siukoa, III: 2, lentää niin että suhisee t. vinkuu.
Siuotella, III: 6. — Ks. siukoa.
Sivakka, II: 332, oikean jalan suksi, joka on lyhyempi vasenta.
Sivallus, I: 126, niin pitkä että voi sivaltaa, huiskuttaa.
Sivata, II: 261, madella.
Siventää, II: 42, 329, laittaa kuntoon, siivota.
Siver, II: 283, syväri, syvänne, syvyys.
Sivuta, I: 39, käydä karttaen ohitse.
Sohajaa, II: 8, nuhjustella.
Soikea, II: 170, tässä: ainoastaan raollaan oleva.
Soikerrehtaa, I: 64, 216, keikkua edestakaisin pitkillä hoikilla jaloilla (soikero = helposti liikkuva, keikahtava kappale).
Soimi, **soimonen**, I: 52, II: 247, seimi.
Solahuttaa, III: 2, nopeasti sysätä.
Solkikoivu, II: 82, pitkä, suora, alhaalta oksaton koivu.
Solukka, II: 176, kapea kuja t. käytävä; tässä: kapea salmi.

Somer, I: 93, 146, hiekka, joka on täynnä pikkukiviä, karkea hiekka.
Somerikko, III: 36, paikka, jossa on somerta.
Somerinen, II: 134. — Tässä tarkoitetaan käsikiveä.
Sommelo, I: 11, II: 270, pitkänläntäinen kerä, jossa ei ole pohjallista.
Sonkaja, II: 15, kylä Ilomantsissa.
Sopaeleiksen, I: 127 = sovittelee itseänsä.
Soppityrsky, II: 282, 319, nurkassa istuvain tyttöjen salainen naurunpurskahdus.
Sopukka, I: 234, pieni soppi l. nurkka.
Sorahuttaa, II: 200, ojentaa niin että sorisee.
Sorehtija, I: 144, joka kahlaa suossa niin että sorisee.
Soreta, II: 4, tulla soreaksi, kauniiksi.
Soriita, I: 160 = soreaa, kaunista.
Sorita (soritsen), II: 61, koristaa; — narista sorsan tavalla.
Sorkale, II: 241, suikale; pitkä, hoikka ihminen.
Sorkehtia, II: 83, kävellä (käyttää sorkkiansa l. jalkojansa).
Sorkuella, II: 6, liikkua niin että sorisee.
Sormikkaha, II: 55, sormet yhdessä l. vieretysten.
Sorokka, I: 217, 227, naidun naisen myssy kreikanuskoisilla karjalaisilla (ven. *soroka*).
Sorranta, III: 2, sortaminen, kaataminen.
Sortuma, I: 196, paikka, mihin joku sortuu l. kaatuu.
Sosle, II: 145, lumisohju, hyhmä, vedensekainen lumi.
Sotikansi, III: 62, kannella katettu sotalaiva.
Sotkea, I: 206, alustaa takinaa.
Sotku, I: 126, 201, II: 36, pesu.
Souatella, II: 134 = soudatella; keinumalla liikkua.
Soutaa, I: 24, II: 71, heijata.
Sueta, I: 65, II: 41, luoda, muodostaa, saattaa aikaan.
Suihkia, III: 31, suhisten liikkua.
Suihtu, alkulause s. XXXI, suitsu, liekki.
Suikahuttaa, III: 44, sysäistä, keikahuttaa niin että vinkuu.
Suikale, II: 249, pitkä ja hoikka ihminen.
Suikkelisukka, II: 71, vikkeli- l. kairasukka.
Suikkia, I: 131, vinkua, keikahdella.
Suisteleksen, II: 102 = hillitsee itsensä.
Suitsia, III: 7, suun pieksämistä kuvaava sana.
Sujua, I: 117, painua, notkistua.
Suka, II: 129, harja, kampa.
Sukanen, I: 207, harjas.
Sukatuus, II: 116 = sukattomuus.
Sukeuta, II: 225, muodostua, kasvaa.
Sukeva, III: 69, sopiva, soma.
Sukia, II: 115, 324, kammata, harjata.
Sukima, I: 88 (vert. *sueta*), luoma.
Sukki, II: 342, emäkoira, narttu (ven. *suka*).
Sukkia, III: 8, vetää sukat jalkaansa.
Sukkula l. **sukkulainen**, I: 126, II: 10, III: 31, syöstävä.
Sukuksi, III: 29, murskaksi.
Sulha, III: 5. — Alkuperäisessä merkityksessään: renki, palvelija (vir. *sulane*).
Sulin, I: 5, suloisesti, sulavasti.
Sulkahtaa, III: 43, suljahtaa.
Sulkku, II: 41, III: 63, silkki (Gen. Ven. Karj., Aun.; ven. *šolk*).
Sulkkuinen, I: 205, II: 37, III: 36, silkkinen.
Sulkkusalmi, II: 149, salmi, jonka kautta silkkikankaita tuodaan.
Suoja, I: 112, huone, rakennus; — I: 35, suojattu, turvallinen.
Suojeleme, I: 35 = suojelen itseni.
Suojus, II: 47, huone.
Suolia, I: 90, perata l. vetää ulos suolia.
Suoltaa, II: 82, vähitellen vetää ulos; — II: 282, venyttää.
Suomi, III: 7, tässä = Varsinais-Suomi.
Suoria, II: 310, III: 1, valmistaa, varustaa, laittaa kuntoon t. paikoilleen.
Suorihe l. **suorihen**, I: 154 = hankkiutui; — *suorikse*, III: 6 = valmistaa l. varustaa itsensä, hankkiutuu.
Suoritella l. **suorittaa**, I: 161, II: 4. — Ks. *suoria*.

Suortaa, III: 70. — Luultavasti = suurtaa, tehdä ryynejä.
Suoseus, II: 145, sopu.
Suotu, II: 119, Jumalan sallima sulhanen.
Suovatta, II: 37, lauantai (ven. *subbota*).
Suovero, II: 329, hiihtosauvan ja somman liitos.
Supostella, II: 43, vetää suppuun (niinkuin suuta suudellakseen).
Suppu, I: 142, II: 167, 184 (oikeastaan *tšuppu*), soppi, nurkka.
Surtsia, II: 25, surista, roiskua.
Survelime, I: 71 = sysäelin jtseäni, heitin itseni (turvaa etsien).
Survella, II: 106, syöstä, työntää.
Survot, II: 91, tamppu, tähkäjauhot.
Sussuna, II: 214, liivillinen hame (Venäjän Karjalassa).
Sutonen, I: 176. — Vähennysmuoto sanaa *susi*.
Suukkia, I: 69, kieliä, soimaella.
Suuksekkaha, II: 145, suut yhdessä t. vieretysten.
Suullittaa, II: 127, tukkia, salvata.
Suunnallinen, II: 332, kohtuullinen, sovelias.
Suurisynty, II: 106, Kristuksen nimi kreikanuskoisilla karjalaisilla.
Suuru, II: 25. — Oikeastaan: *tšuuru* = sora, hiekka.
Suutelus, II: 82, lumous, noidan loitsima paha.
Suutimaton, I: 32, Jumalan sallimaton.
Suutu, III: 6, oikeus (ven. *sud*).
Suuvero, II: 28, ateria (ks. *vero*).
Suvikunta, III: 7, yhden suven vanha varsa.
Sykertää, II: 127, maata sykkyrässä, kokoon kääriytyneenä.
Sykkyrä, II: 239, mytty.
Sykysy, II: 324, III: 22 = syksy.
Sylkytellä, I: 17, laulaa tykytellen, niin että joka nuotti kuuluu erikseen; — II: 339, kolkutella.
Sylttysammio, II: 73, silppuastia; paksu, kömpelö ihminen.
Sylttysukka, II: 311, laahaava, alasluiskahtanut, monilaskoksinen sukka.
Sylveäme, I: 18 = sysään t. ajan itseni.
Sylynen, I: 111. — Vähennysmuoto sanaa *syli*.
Syntyöhön, I: 13 = syntyköhön.
Syrjällinen, II: 208, joka luiskahtaa syrjälle, menee väärään suuntaan.
Sysi, I: 93, hiili.
Syy, I: 20, II: 271, puunsyy, viiva, tie, rata.
Syylinki, II: 330, lyhyt sukka.
Syylätellä, II: 102, tallustella; — I: 149, II: 280, viskata, sysätä.
Syytis, III: 31, huuti.
Syytää, **syyellä**, I: 9, 43, II: 225, viskata, syöstä.
Syyättää, II: 239 = syydättää; syöstä, viskata; — I: 20, II: 271, lykätä jalkojansa, käydä.
Syänkuut, I: 24, 30 = sydänkuut; sydäntalven kuukaudet, aika joulusta helmikuun 20:nteen päivään.
Syäntyä, III: 2, vihastua.
Säie, I: 6, langanpää.
Säilähyttää, I: 93, keikahuttaa, välkähyttää.
Säkehinen, I: 95, kipunoiva.
Säkä, I: 204, III: 16, häväs, hevosen niskan ja selän yhtymäkohta.
Sälkö, II: 98, III: 16, kaksivuotinen varsa.
Sällö, III: 49, kumppani (saks. *Gesell*).
Särkkä, I: 178, hiekkaluoto, hiekkaharju, niemi.
Särähtää, II: 307, hypähtää.
Säteri, I: 169, II: 84, kiiltopalttina (vir. *sääder*, saks. *Zeter*; vert. kuit. laulaj. selit. v. Y, Slöör, III: 9, *silkki*; Saxbäck, r. 105, *sametti*).
Sävel, I: 6, 91, II: 270, III: 3, ääni.
Säveä l. **säviä**, II: 75, soma, sievä.
Sääeliä, II: 270, 279, usein säätää.
Säälittää l. **sääliä**, I: 169, III: 8, laittaa kuntoon, varustaa.
Säätää, II: 203, laittaa valmiiksi, varustaa; — II: 216, levittää, laittaa.
Ta, I: 197, ja (ven. *da*).
Taammaksi, II: 11, kauemmaksi.
Taari, I: 168, II: 276, kalja (vesi, joka jää rapojen sekaan, kun olut lasketaan pois, laulaj. selit. v. S, Lönnr., r. 227).
Taaria, I: 197, naisen nimi kreikanuskoisilla karjalaisilla (ven. *Darja*).

Taatse, I: 217, taustaa myöten (laulaj. selit., v. V, Lönnr. s. 24); — III: 6, takaisin.
Taatto, I: 27, 143, isä.
Taattola, I: 145, isän koti.
Tae (tateen), I: 161, 235, II: 275, lanta.
Tahas (tahtaan), I: 207, II: 169, alustettu taikina.
Taikko, II: 169, tadikko, lantahanko.
Taimen, III: 6, puikko, pii.
Taipale, I: 87, II: 42, matka, väli; — I: 218, kannas.
Taju, II: 173, ymmärrys, äly.
Tajuta, I: 39, II: 218, ymmärtää, älytä.
Takatarhilo, III: 52, vyyhdelle kääritty heittonuora.
Takatelki, III: 8, takasalpa.
Takeltaa, III: 70. — Luultavasti: keritä (vert. t a k k u).
Takelita, III: 64, köysiä, nuoria (ruots. t a c k e l).
Taki, I: 152, II: 58, aivan.
Takka, I: 184. — Tuntematon sana.
Talia, III: 15. — Nähtävästi kirjoitusvirhe; oikeastaan t a l u a.
Talkatasku, II: 23, paikkatasku.
Talkkuna, I: 180, II: 170, puuro, tehty keitetyistä t. paahdetuista ja survotuista ohrista t. kauroista, jotka on kiehuvalla vedellä sekoitettu.
Talleroinen, II: 244, lyhyt ja paksu.
Tallikonkari, III: 6, tallissa syötetty hevonen.
Talloittaa, I: 163, varustaa puisella tallalla l. anturalla.
Tallus, II: 231, pieksu, töppönen.
Talua, I: 41, taluttaa, kuljettaa; — I: 134, tallustella.
Tammasälkö, III: 57, kaksivuotias tammavarsa.
Tammata l. **tammoa,** II: 100, 233, sattua, joutua.
Tanhua, I: 10, 143, kuja, raitti, aukea keto kylässä.
Tania, I: 152, tiivis, tarkka.
Tanikan linna, I: 117, Tallinna.
Tapio, II: 331, 338, metsän ja metsästyksen pääjumala.
Tapiola, II: 340, Tapion asunto.
Tapiomäki, III: 6, korpimäki.
Tapiovaara, II: 338, korpimäki, jolla Tapion asunto seisoo.
Tappara, III: 25, 66, kirves (ven. t o p o r).
Tappurat, I: 85, rohtimet.
Tarhapelto, III: 5, lehmäaituuksen lähellä oleva pelto, kotipelto.
Tarita, III: 56, tarjota.
Taritsija, II: 189, tarjooja.
Tavi, I: 65, III: 10, sorsalaji (a n a s c r e c c a).
Teetteleme, II: 332 = teettelen itseäni, varustan itseni.
Tehe, III: 8 = tee; — t e h i t = teit.
Tehterinen, III: 17, Lönnrotille tuntematon sana.
Telikkä, I: 219, rattaat (Lönnr.; ven. t e l e g a); tadikko, lantahanko (Europ.).
Telkitellä, II: 332, kiiloilla lujittaa, kiinnittää, sulkea.
Telkittää, III: 6, sulkeutua.
Telkkiä, I: 203, hyppiä yhdellä jalalla, käydä tepsitellä.
Telkytellä, II: 191, tuudittaa työnnellen.
Tellervo, II: 338, eräs Tapion apulaisena olevista metsän neidoista.
Tellätä, III: 4, käydä eteenpäin.
Teloittaa, II: 67, asettaa teloja, s.o. pyöreitä puita maahan, joiden avulla helpommin voi vetää veneen kannaksen poikki; laittaa portaita vetisille paikoille.
Telta, III: 17, vihittäessä morsiusparin päällä pidettävä korukatos.
Tengollinen, I: 188, 216, rahallinen, kiiltävä kuin raha.
Tenka, I: 33, 197, II: 25, raha (ven. d e n g a), kolikko.
Teppoa l. **tepsuttaa,** II: 233, 354, käydä kepeästi hypellen.
Terheninen, II: 354, sumuinen.
Terhenneito, II: 354, ututyttö, haltija, joka seulomalla synnyttää sumua (terhentä).
Tero, I: 220, venäjänkarjalainen miehen nimi (Terentius).
Terävä, III: 21, nopea.
Tetri, I: 99, II: 328 = teeri.
Tetryt, I: 117. — Vähennysmuoto edellistä.
Teutoa l. **teuotella,** I: 33, II: 135, kulkea vauhdikkaasti ja meluten.

Tevanki (useammin t e v a n a), III: 2, suuri eläin (kameli?).
Tienaella, II: 325, rahasta tehdä.
Tiepotella, II: 291, kevyesti astua, hipsutella.
Tiera, I: 144, lumi- t. jääpallo, joka on tarttunut jalan alle, tallos, tilsa.
Tietoliukkunen, II: 87, tietoloukko, noitakolo puussa, missä arvattavasti noituudessa tarpeellisia aineita on tallella.
Tihmallaan, II: 287, tismallaan, tarkalleen.
Tihutella, III: 22, astua t. astua tihein askelin.
Tiimalleen, I: 11, tarkalleen.
Tiiperehtää, I: 64, kevyesti hyppiä.
Tiirut, III: 12, tiiru, ohjausmela.
Tiivi, II: 11, III: 65, soma, sievä, mukava.
Tikkari, II: 11, 147, III: 65, tikkailija.
Tikkurinta, I: 152. — V i r i t t ä ä t u l t a t i k k u r i n t a a n = sytyttää yhtaikaa koko vihko päästään tasan taitettuja päreitä.
Tilkatuppi, II: 24, paikkatuppi.
Tilkuttaa, II: 289, tiputtaa.
Tinarinta, I: 206, III: 6, jolla on tinainen rintasolki.
Tipo, II: 322, kananpoika.
Tiski, III: 6, ruokavati (vanhan alasaksan d i s k).
Tiuskoa, III: 6, ärhennellä.
Toisti, II: 89, toiste, toisella kerralla.
Toivotella l. **toivottaa,** I: 20, 143, luvata.
Tokatia, II: 46, huomata (ven. d o g a d a t s j a).
Tokrajärvi, II: 15, kylä Ilomantsissa.
Tolloturpa, II: 15, törösuu, jolla on paksu, ulospistävä suu.
Tolppa, II: 195, 276, III: 52, kahdentoista killingin raha.
Tomahella, III: 12, jytistä.
Tomea l. **tomia,** II: 57, vahva, paksu.
Tomu, I: 208, töminä.
Torjuttaa, II: 186. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa t u r j u t t a a = keinuttaa, kiikuttaa.
Torkahella, III: 10, romahtaa.
Torkutella, II: 347, puhua uneliaasti.
Torvi, III: 4, kokoonkääritty mytty l. pakka.
Tottihollari, III: 64, käskynhaltija (ruots. s t å t h å l l a r e).
Tovolna, II: 149, kyllin (ven. d o v o l n o).
Tuhertaa, III: 2, sotkea sekaisin t. tahrata, liata.
Tuhmallaan, II: 287. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa t i h m a l l a a n.
Tuhnio, II: 344, kukkaro, jossa tulukset pidetään.
Tuhoinen, I: 36, II: 177, vähäinen, mitätön.
Tuikahtaa, I: 125, lakata palamasta kirkkaasti.
Tuiki, I: 1, aivan, peräti.
Tuikkaella, tuikutella l. **tuikuttaa,** I: 199, II: 151, 305, puhella tuikeasti, pistäväisesti.
Tuikutella, III: 5, pistellä, saattaa aikaan pistävää kipua.
Tuima, I: 42, 199, II: 121, raukka, voimaton (samassa merkityksessä kuin suolattomastakin sanotaan, että se on tuimaa).
Tuimella, I: 41, kuvottaa.
Tuiskata, III: 5, sysätä.
Tuiskia, III: 40, hajottaa.
Tuivertaa, II: 141, repäistä, sysäistä.
Tukela, II: 74, tukala, vaikea.
Tukko, I: 89. — P ä ä t u k o s s a = ei hajallaan, vaan palmikoksi sidottuna.
Tukkoella, I: 195, panna kasaan, kasaella.
Tukulla, tukun, III: 20, tukuittain, kasoittain.
Tukulle, II: 284, yhteen kasaan; kokoon.
Tukulta, II: 71, tukuittain, joukoittain.
Tulen lautta l. **tuliportto,** III: 6. — Avionrikkominen rangaistiin muinoin roviolla polttamalla (vert. vir. t u l e t ö ö = avionrikkominen).
Tuletella, II: 167. — Runomitan tähden venytetty t u l l a-sanasta.
Tulirovi, II: 105, tuliröykkiö, palava puukasa.
Tullila, I: 20, paikan nimi.
Tullos, II: 193 = ole hyvä ja tule.
Tullukka, I: 63, tallukka, lyhyt ja paksu ihminen.

Tungeikse l. **tungeksen,** I: 117, II: 203 = tunkeutuu; — t u n g e m e, I: 147 = tunkeudun; — t u n g i m e, II: 170, 198 = tunkeuduin.
Tuohku, II: 291, haisu.
Tuohus, II: 106, vahakynttilä.
Tuomatuus, II: 347 = tuomattomuus.
Tuomivaara, II: 338, Tapion asuinpaikan nimi.
Tupittaa, II: 338, sysätä, tunkea, ajaa.
Tuppelo, II: 215, lyhyt ja paksu ihminen, heikko, raukka.
Tuppisuu, I: 8, törösuu, vaiti oleva.
Tuppuri, II: 228, tuulispää, myrsky.
Tupruta, I: 34, ryöpytä, paksusti savuta.
Tupsu, I: 83. — Luultavasti kirjoitusvirhe ja oikeastaan t u p r u = savun pölähdys.
Tupu l. **tupunen,** II: 61, kananpoika.
Turakka, II: 62, tuhmikko, hölmö (ven. d u r a k).
Turja, II: 27, Perä-Lappi.
Turjotella, **turjutella** l. **turjuttaa,** II: 266, III: 5, pudistella, ajella.
Turjus, II: 80, ryysyrenttu.
Turkan (turkka), II: 163, kovin.
Turkka l. **turkkanen,** I: 172, II: 50, raukka, vaivainen (myös hellittelysanana).
Turku, II: 65, III: 56, tori.
Turmiotar, II: 317, turmiota tuottava vaimo.
Turnus, II: 165, renttu.
Turpia, II: 59, 197, muhkea.
Turvelekse, III: 14 = turvelee itseänsä.
Tussata, I: 151, maata laiskana (Lönnr.).
Tuten, II: 11 (= tuntien), taitavasti, älykkäästi.
Tutkain, III: 59, pää, nenä.
Tutkelma, I: 11, tutkain, pää.
Tutti, III: 64, tulukset.
Tuuhia, II: 29. — Sanotaan oikeastaan tiheästi kasvavasta puun latvasta taikka parrasta; siitä: rehevä, muhkea.
Tuuma, I: 81, neuvo.
Tuusukka, II: 78, pörhöinen, hajallaan oleva (tyttöjen tukasta, joka ei ole koottu hunnun alle).
Tuusia, II: 249, epäillä, pelätä.
Tuuteri, I: 80, III: 29, pitäjä Inkerinmaalla.
Tuutia, I: 48, II: 188, kätkyessä l. kehdossa keinuttaa.
Tuutu, I: 24, II: 50, kehto.
Tyhjä, II: 187, köyhä.
Tyhvä, II: 283, monioksainen, rehevästi kasvava, oksat ylöspäin (laulaj. selit. v. S, Lönnr., r. 222: o k s a i n e n).
Tylkytellä, I: 189, sysäillä; s o u t a a t y l k y t e l l ä = uida nytkyttäen, niinkuin vesilinnut tekevät.
Tynkky, II: 298, piipun nysä.
Typpiä, II: 241, tukkia, ahtaa l. mättää täpötäyteen.
Typykkä, II: 213, lyhyt ja paksu, nalkki.
Typyttää, II: 298, käyttää typistettyä, lyhyttä esinettä.
Tyrmä, I: 92, kovaonninen, onneton.
Tyssäellä, I: 123, typistää, poikki leikata.
Tyynni, I: 9, loppuun.
Työkkönen, III: 17, pikku työ, moitittava työ.
Työnteleme, I: 10, II: 210 = työntelen itseäni.
Työntää, I: 219, II: 131, III: 22, lähettää, antaa pois (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Täheni, II: 95 = (minun) tähteni.
Tähetär, II: 10, tähden naishaltija, taitava kehrääjä ja kutoja.
Tähystellä l. **tähystää,** II: 283, III: 6, katsella, ottaa huomioon.
Tähytä, I: 184 = edell.
Täperä, I: 24, niukka, vähäinen, heikko.
Täytyä, II: 335, riittää; — II: 118, 281, joutaa; — I: 44, tarvita.
Uhittaa, II: 166, 208, ajaa pois uhkauksilla.
Uhkia, II: 171, ähkiä.
Uhkuinen, I: 64, jäähyhmäinen.
Uhmota l. **uhmaella,** I: 35, ponnistella, nähdä vaivaa.
Uhotellen, III: 12, uhallaan.
Uikari, I: 218, joka uihkaa, valittaa.
Uinaella l. **uinata,** II: 302, nukkua.
Ukko, II: 339, III: 22, taivaan jumala.
Uksi, I: 80, II: 62, III: 33, ovi.
Ulasvesi, I: 110, kohovesi, uhkuvesi.
Ulitsa, II: 304, katu (ven. u l i t s a).

Ummiskenkä, II: 86, 190, III: 30, 44, jossa on päällysnahka, nahkakenkä (erotukseksi päältä avonaisesta virsusta).
Umpilausehinen, III: 3, joka ei osaa kuin omaa kieltänsä, ummikko.
Umpiputki, III: 10, tykki.
Uneuttaa, I: 155, unohtaa.
Unonen, I: 155. — Vähennysmuoto sanaa u n i.
Unta, II: 271. — Eksynyt tähän eepillisistä runoista, joissa joskus U n t a = Untamoinen esiintyy erehdysmuotona, esim. rantaan uinut Väinämöinen kysyy joskus lunnaita soviteltaessa Pohjolan akalta: mitä Unnalta utelet?
Untelo l. **unteloinen,** I: 93, II: 161, unelias.
Untuva, I: 29, III: 18, hieno villa.
Uotella, II: 353 = odotella.
Ura, II: 338, polku.
Ureta, II: 277, poiketa, lähteä, mennä menoansa.
Uro l. **uros,** I: 83, II: 124, mies.
Usta, III: 49, ks. u k s i.
Utautua, II: 160, 215, sattua, sattua tulemaan.
Utra, I: 29, II: 302, vaivainen, onneton.
Utuinen, II: 99, 169, synkkä kuin sumuinen päivä, surullinen.
Ututyttö, II: 354, naishaltija, jonka luultiin utua synnyttävän.
Uuelta, II: 213 = uudelta; raa'altaan, verekseltään (arvattavasti niin kauan kuin vielä elää).
Uuhi, I: 209, II: 329, III: 26, emälammas.
Uuin (uutimen), I: 48, II: 210, 307, telttasänky, sänky, jonka yli on laitettu liinainen peite sääskien ja kärpästen estämiseksi.
Uusilinna, I: 117, Novgorod.
Vaaher, I: 184, vaahtera.
Vaahtokuu, I: 24, II: 210. — Vanhan ajanlaskun mukaan alkoi helmikuun 20:nnestä ja kesti maaliskuun 20:nteen.
Vaaja, III: 2, paalu.
Vaalasti, II: 184, kihlakunta (ven. v o l o s t).
Vaalia l. **vaalitella,** I: 48, II: 59, 168, hoitaa.
Vaapahtaa, II: 223, keikahtaa, heilahtaa.
Vaapotella l. **vaapottaa,** I: 29, II: 189, kehdossa keinuttaa, kiikuttaa, heijata.
Vaapua, I: 89, keinua, kiikkua.
Vaari, I: 328. — V a r o a v a a r i a, luultavasti: pitää vaaria.
Vaarnikas, II: 170, sian täi.
Vaarus, III: 62, voimansa tunteva, itseensä luottava (L.).
Vaassa, I: 190, II: 37, kalja (ven. k v a s).
Vaatevarpa, III: 10, purjeraaka.
Vaatia, III: 26, tiedustella.
Vaatisekse l. **vaatitseikse,** I: 216, III: 6 = vaatehtii itsensä, pukeutuu.
Vaattehuinen, II: 130. — Vähennysmuoto sanaa v a a t e.
Vaavitus, III: 16, viekoitus.
Vahasauva, II: 106, paksu ja pitkä vahakynttilä.
Vaihtamoina, II: 316, vaihdettavana.
Vaikutella, III: 5, vaikuttaa.
Vaikuttaa, III: 47, valittaa, vaikeroida.
Vailehtia, I: 63, etsiä, hakea (Lönnrot); oikeastaan: vaellehtia, vaellella (Europ.).
Vaimala, II: 274, vaivanalainen (Gen. Aun. v a i m e l o).
Vaino, II: 259, 324, sota.
Vainolainen, III: 26, vihollinen.
Vainotie, II: 324, sotaretki.
Vainovaiva, I: 192, jossa on sotavaivoja.
Vaja, I: 184, 238, portaat Ven. Karjalan tuvan edessä (laulaj. selit., v. E, II, Boren., r. 62); — II: 160, liiteri.
Vaja, I: 175, puute, kaipaus.
Vajaa, II: 140, vailla.
Vajainen, I: 60, joka on jotain vailla, kaipaava, ikävöivä.
Vajehtaa, II: 320, vaihtaa.
Vajeta, II: 3, vähetä, kutistua.
Vajo, II: 109, vesiperäinen notko, noro (v e s a v a a h t e r e n v a j o s s a = vaahteren vesa vajossa).
Vajoinen, II: 289, epätäydellinen, vaillinainen.
Vajua, III: 29 = vajota.
Vakainen, II: 175, III: 17, heikko, hento (lapsesta).

Vakka, I: 69. — Tavallisemmin: vakkue = uhrikestit (joissa syötiin Ukon vakkaan kerätyistä varoista), ylimalkaan pidot.
Vaklo, II: 40. — Kenties runollinen muunnos sanasta vikla = eräs kahlaajalintu (Europ.).
Valahtaa, I: 94, ruveta valumaan, sulamaan.
Valahuttaa, I: 95, äkkiä valaa.
Valanne, II: 328, vuoren kohta, josta vettä valuu (Europ.).
Valauta, II: 198, laskeutua.
Valeleite, III: 33 = valele, huuhtoele itseäsi.
Valio, III: 61, valittu.
Valjutella, III: 8, jäähdyttää.
Valkama, I: 35, 146, II: 45, III: 9, veneen laskuranta.
Valkea paperi, I: 160, entinen venäläinen harmaa 25 ruplan seteli.
Valkiita, I: 152 = valkeaa.
Valkotella, II: 221, 293, 318, vilkutella.
Valmeta, II: 180, valmistua.
Valta, I: 201. — Käytetään vain monikossa: vallat = herrasväki.
Valua, I: 123. — Valua varrelle = kehjetä täysikasvuiseksi; — I: 60, sulaa niin että lumi virtaa vetenä.
Valvatella, II: 231, valvoen odottaa, ikävöidä.
Vankahua, I: 41, II: 305, vongahtaa, kumahtaa.
Vankua, III: 17, ääntää.
Varaella, III: 13, pelkäellä.
Varahtaa, II: 322. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa värähtää.
Varahua, II: 353, varautua, hankkiutua.
Varata, I: 68, 167, II: 73, pelätä (Gen. Ven. Karj.); — III: 9, varustaa, vakuuttaa itselleen.
Varaten, II: 156, varoen, varovasti.
Vari, I: 60, kuumuus, palava; — II: 305, kuuma.
Varoa, III: 17, pelätä, luulla.
Varpa l. varpu, I: 87, II: 181, III: 33, risu, lehdetön oksa.
Varpalaitehille, II: 283. — Varpalaitehilla on vene, kun sen laidoille on koroitukseksi kiinnitetty varppeita, s.o. varalaitoja; silloin se voi olla täydessä lastissa. Tässä siis varpalaitehille merkitsee: kukkuroilleen.
Varpapuu, III: 10, raaka.
Varrin, I: 15, airon varsi.
Varski, I: 131, II: 312, riski, vahva.
Varu, II: 11, 74, 213, huoli, huolenpito.
Varua, II: 111, surra ja pitää huolta jostakin.
Varullinen, II: 130, huolissa oleva, murheellinen.
Varustaisime, II: 211 = varustaisin itseni.
Varvikko, I: 183, III: 37, risukko, viidakko.
Vasama, II: 331, 353, III: 22, nuoli.
Vasannahka, I: 190, vasikan nahka.
Vaskikirja, III: 17, kuparinen koristus.
Vastaskoivu, I: 13, 118, III: 13, koivu, jonka oksista saa kylpyvihtoja.
Vatikka, I: 234, vattu, vaarain.
Vatoa, III: 6, etsiä.
Vehnätahas (-tahtaan), III: 58, vehnätaikina.
Veikan, I: 90, kilvalla.
Veikaten, III: 12, uhalla.
Veikko, veio l. veitonen, I: 147, 216, II: 117, 270, veli, pikku veli.
Veljyt l. vello, I: 140, 161, II: 42. — Vähennysmuoto sanaa veli.
Velloa l. vellota, II: 45, III: 43, sotkea, sekoittaa; — II: 124, aallota, lainehtia.
Vellut, velonen l. velvyt, II: 117. — Vähennysmuoto sanaa veli.
Vemmel, I: 54, II: 268, luokki.
Vengotella, II: 146. — Uia v. = uida raskaasti, kankein liikkein.
Vento, I: 14, II: 91, 161, vieras.
Ventolainen, II: 262 = edell.
Verkotuus, II: 346 = verkottomuus.
Vero, I: 100, III: 10, ateria (Gen. Ven. Karj., Aun.).
Vertyä, II: 4, tulla vereväksi.
Veryä, II: 233, saada verta.
Vesselä, II: 149, iloinen, erittäin humalaisista; ilo (Gen. Ven. Karj., Aun.; ven. veselyi).
Vet, III: 12. — Venäläinen sana, vastaa suomalaista pa-liitettä; näet.
Veteleme, II: 330, vetelen itseäni.

Veto l. vetonen, I: 125. — Vähennysmuoto sanaa vesi.
Vetre, III: 28, nopea.
Veäikse l. veäksen, II: 203, III: 28 = vetää itsensä; vetäytyy.
Viehka, II: 281, talvitien viitta (ven. veha).
Viehkuri, II: 228, vihuri, tuulispää (Gen. Ven. Karj.; ven. vihor).
Viehkuroia, I: 166, II: 128, kuljeksia, piehtaroida.
Viena, I: 117, III: 20, Vienanjoki, Dvina.
Viellä (vitelen), II: 282, nopeasti kulkea; tai = vitistää.
Vieno l. vienoinen, I: 37, II: 66, 90, 127, hieno, hoikka, vähävoimainen, hiljainen.
Vienopäiväinen, I: 37, 74, II: 12, pahanpäiväinen, onneton.
Vieprahtaa, II: 338, pauhaten kulkea, karata.
Vieretellä l. vierettää, II: 132, pyörittää; — II: 111, 204, saattaa pois, hävittää; — II: 94, puhella; — II: 2, 117, laulella; — I: 24, valitella; — II: 196, itkeä; — I: 139, II: 143, pyöriskellä.
Vieretys, I: 137, kyynelten vierettäminen, itku.
Vierin virkkaa, I: 130. — Luultavasti: puhua juhlallisesti, niin että paino pannaan joka sanalle (viroksi veerib sônu = lausuu sanat harvakseen pannen niihin painoa).
Vieriskumppali, I: 216, vieruskumppani.
Vierrinhanko, II: 144, eräässä kaskenpolton lajissa käytetty hanko (ks. viertää).
Vierrä, I: 33, 181, II: 42, 62, 70, pyöriä, mennä pois, kulua, kulkea; — I: 47, itkeä.
Viertohalme, III: 30, kaskimaa, jossa kasvaa viljaa.
Viertää, II: 80, polttaa kaskea (vierittämällä palavia runkoja).
Vieru, vierukko, I: 170, viettomaa, mäen viete.
Viesti, II: 46, 254, sanoma (ven. vest).
Vietra, II: 106, tuuli (ven. veter).
Vihanta, III: 10, vihreä.
Vihavainen, I: 75, katkera.
Vihervä, II: 154, vihreälle vivahtava.
Vihintupa, III: 5, häätupa.
Vihkiä, I: 113, viihdyttää.
Vihko, I: 166, mytty (metsän vihko on karhun liikanimiä).
Vihkuri, II: 16. — Ks. viehkuri.
Vihma, I: 64, II: 340, sade.
Vihviläinen, I: 162, saraheinä.
Viihtyä, I: 74, tyyntyä.
Viihytellä, I: 64, saattaa levolliseksi, nukuttaa, heijata.
Viijikkö, I: 180, viidakko.
Viikkoinen, II: 97, pitkällinen, kauanaikainen.
Viikon, I: 43, II: 78, 115, kauan.
Viilata, I: 126, silittää.
Viilettää, II: 81, juoksuttaa nopeasti; ikäänkuin ilmaa t. vettä leikaten, halkaisten.
Viilettää, II: 81, juoksuttaa nopeasti; — II: 84, nopeasti ajaa.
Viipsi l. viipsinpuu, II: 10, III: 70, kerinkanta, vyyhdinpuu.
Viipula, I: 27, viipale, pitkä leipäpala.
Viipyä, II: 98, vaipua.
Viiri, III: 64, kapea lippu.
Viirunaama, III: 25, kurttunaama.
Viititseikse, I: 216, III: 6. — Runollinen väännös sanaa vaatitseikse.
Viivikkö, 121, viidakko.
Vikevä, II: 336, vikkelä.
Vikkelisukka, II: 33 = suikkelisukka.
Vilahus, I: 126, joka vilahtaa, välkkyy huiskuttaessa.
Vilja, II: 338, 351, III: 2, karja, eläin (metsän).
Viljalta, I: 154, runsaasti.
Viljo, I: 132, 161, erinomainen, paras.
Viljoin, I: 9, runsaasti, paljon.
Vilkka, II: 112, vilkas; — II: 234, kenties: välähdys (laulaj. selit., v. S, Lönnr., 171: pikku aaltoin löyhäys).
Villa, III: 15, yhdessä koossa pysyvä keritty lampaan villa.
Villovarsa, II: 321, pehmeäkarvainen varsa (Lönnr.); luultavammin kuitenkin väärin kuultu ja oikeastaan: vil'l'ovarsa, s.o. viljovarsa.

Vilmeikkö, II: 336, tiheä metsä, jossa kasvaa nuoria, suoria petäjiä.

Vilu, I: 24, II: 142, kylmä.

Vingotella, II: 168, juoda kiireesti niin että vinkuu (laulaj. selit., v. V, Lönnr., s. 132: kulkea vihaisesti, joutuisasti).

Vinttura, II: 352, vääräjalka (jäniksen liikanimiä).

Vipale, II: 334, kisko, levy, laaka.

Vippelehtää, II: 333, juosta kepeästi, hyppäämällä.

Virannut, III: 4 (vert. virua), makaantunut, pitkän makaamisen johdosta kelvottomaksi käynyt.

Viretä, I: 118, tulla virkeäksi.

Virhu, III: 23, kova, tyly (kenties vain alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa k a r h u).

Virka, II: 333, juova, piirto (Gen. Aun.); siitä: juoni, rivi (metsän eläimiä).

Virkanta, III: 23, sanominen.

Virkkaa, I: 8, II: 333, sanoa.

Virpi, I: 110, III: 20, vesa.

Virsiksi, II: 348, sen verran että sopii tehdä runo niinkuin suurestakin ihmeestä.

Virsiporras l. **virrenporras,** I: 72, II: 278, laulunjohtaja (samoin kuin porras saattaa l. johtaa matkalaisen vetelän paikan yli; laulaj. selit., v. E, II Boren., r. 131: h y v ä l a u l a j a).

Virsivänkärä, II: 269. — Kenties erehdys v i r s i v ä k k ä r ä n sijasta (ks. väkkärä).

Virsiä, I: 151, II: 81, laulaa, laululla viettää laiskaa elämää.

Viti, II: 329, 351, vastatullut hieno lumi.

Vitistää, II: 298, vinkua, valittaa; taikka: käydä niin että vitinä, kapina kuuluu.

Vitjat, III: 64, vitjoilla yhdistetyt kaksoisluodit.

Viurusilmä, I: 206, kierosilmä.

Viuskahtaa, I: 162. — Osoittaa heinän ääntä, kun se niitettäessä menee poikki.

Voikkonen, I: 196, pieni voinpalanen l. -sirunen.

Voimaton, I: 199, jota on mahdoton voittaa.

Voinua, III: 62. — Päinvastoin kuin tavallisesti: vaipua.

Voipua, I: 127, raueta, kulua loppuun.

Voitaa, I: 7, voidella.

Vollotella, I: 109, lypsää.

Volmari, III: 10, lienee Liivinmaalla olevan kaupungin nimi ja tässä yhteydessä siis sopimaton.

Vuiskata, II: 37. — Kenties: saattaa ylös vintikamariin (ven. v i š k a = vintikamari).

Vuolas, II: 100, raukka (Lönnr.); eiköhän = huoles, huolellinen (vert. h a l u ja v a l u; niin myös laulaj. selit., Gottl. r. 510: v a i v a l l o i n e n).

Vuoli, I: 90, kalan henkirakko.

Vuolia, I: 90, kaappia, pureksia.

Vuollatella, I: 29, olla huolissaan, kituroimalla elää.

Vuolova, II: 241, runsaasti virtaava.

Vuori, II: 134, 171. — Siksi sanotaan joskus käsikiveä, koska se on niin raskas pyörittää.

Vuotella l. **vuottaa,** I: 130, II: 49, 126, odottaa.

Vyöhyt, III: 36. — Vähennysmuoto sanaa v y ö.

Vyökkeleksen, III: 25 = ponnistelee.

Vyörehtiä, III: 17, raskaasti kulkea.

Vyöripa, III: 6, vyön haka l. solki.

Vyö vaski, III: 23, vaskivyö (muinaisten suomalaisten, niin miesten kuin naisten, vyöt olivat täynnä vaskisia koristeita).

Väen, III: 9, väkisin.

Väen nojassa, II: 319, niin paljon kuin jaksaa.

Väikerrehtää, II: 133, vaikerrella.

Väinämöinen, II: 278, runojen pääsankari, laivakulun ja kanteleensoiton keksijä, sammon ryöstäjä Pohjolasta, viisain ja taitavin ihmisistä.

Väinölä, III: 22, Väinämöisen asunto.

Väjätä, II: 17, välkkyä.

Väki, I: 126, aikaansaama, synnyttämä.

Väkkärä, I: 184, II: 170, tuulikela, tuulimyllyn tapainen lasten lelu.

Välehen, II: 46, 171, III: 6, kiireesti, nopeasti.

Välikävijä, I: 80, kylänjuoksija.

Väljä, I: 97. — V ä k i v ä l j ä s s ä t i l a s s a = väki on avaralle maailmalle hajonnut, on vähissä.

Vällehtiä, II: 188, tehdä työtä hampsien, huolimattomasti; hätäillen puuhata.

Vältti, II: 228. — Tuntematon sana.

Välttää, I: 235, riittää.

Värjy, II: 208, saamaton ihminen, kuhnus.

Värkki, II: 80, portto.

Värttinä, I: 2, II: 2, kehrävarsi.

Västi, III: 69, miekan kädensija (ruots. f ä s t e).

Västärä, III: 8, puuikkuna (ruots. f ö n s t e r).

Väärtimorsian, II: 317, värttivaimo, portto.

Väärttimies, II: 231, porttojen hakija.

Väärtäjä, II: 353, tyhjäntoimittaja, narri (F.).

Väärälten, II: 268, väärällään.

Völlehtiä, III: 6, käydä avarissa vaatteissa, höllehtiä.

Vörsti, II: 311, patsas (Lönnr.); ruhtinas (pilallisesti, Europ.; ruots. f ö r s t e).

Ylentelihen, II: 322 = ylenteli itseään.

Yliset, II: 86, paidan hienompi yläosa; vrt. a l a s e t.

Ylähähkö, III: 6, liian ylhäällä oleva.

Ymmärkki, (loitsuissa joskus: h i m m e r k k i), III: 8. — Väännös ruotsalaisesta sanasta h i m m e l r i k e = taivaan valtakunta, taivas.

Ympynen, I: 138. — Alkusoinnun tähden tehty väännös sanaa i m p y n e n = neitonen.

Yrkä, I: 99, II: 147, III: 17, ylkä, sulhanen, nuori mies.

Ähmissään, II: 311, vihoissaan, äissään.

Äijä, I: 6, 12, II: 186, III: 59, paljon.

Äitelä, II: 210, pahanmakuinen, vastahakoinen.

Äkätä, I: 91, II: 5, huomata.

Ällötellä, II: 169, olla suu ammollaan, juoda sillä lailla.

Ämmö, III: 21, mummo, isoäiti.

Äristyä, I: 51, tulla äreäksi, karheaksi, langeta, sortua.

Äskeinen, III: 17, nykyisin syntynyt.

Äsken, I: 167, II: 157, 179, silloin l. sitten vasta; — III: 39, nykyisin.

Äyhkäellä, III: 30, tuskailla, valitella.

Äyhtiä, III: 52, ylvästellä (Lönnr.); eiköhän pikemmin t u h l a t a (vert. ä y h t e l i ä s = tuhlaavainen, ylellinen).

Äyötellä, II: 135, liikkua melulla.

Öitsit l. **öitsimet,** II: 256, yövalvomiset, yölliset kestit.

Öitsiä, II: 256, käydä yöllisissä kesteissä.

JÄLKILAUSE

Kantelettarén yhdeksänteen painokseen.

Kantelettaren teksti esiintyy yhdeksännessä painoksessa jonkin verran korjattuna. Oikeinkirjoitus on nykyaikaistettu ja välimerkintää tasoiteltu. Kieliasua on normaalistettu pitäen mallina nykyistä Kalevalan tekstiä. Siten on korjattu joukko äänne- ja muoto-opillisia murteellisuuksia — mikäli runomitta ei ole ollut esteenä —, esim. *aukasen, aamusin, vienonen, kuulusa, kirjottaa, ilotse, kurkia* (kurkea), *lähtiäksensä* (sellaiset *ia*-loppuiset nominit kuin *hopia, soria, ylpiä* on kuitenkin säilytetty), *tautia* (tauteja), *nosta* (nousta), *mihen* (mihin), *joki* (joku), *iäni* (ikäni), *kanarva* (kanerva), *korenta* (korento), *rukehinen* (rukihinen), *kakla, kakra, kopra, otra, kierrähtävi* (kierähtävi), *saaha* (saa'a), *posi* (poti), *elkäte* (elkätte), *ellös kilkkao* (kilkatko), *kyläratti* (kylänratti), *omenakukka* (omenankukka), *silmäväänteloissä* (silmänvääntelöisssä). Lönnrotin alkulause on julkaistu aivan muuttamattomana. J. Krohnin kirjoittamasta sananselitysten esipuheesta, joka on otettu kolmannesta painoksesta, on poistettu viittaukset runoihin, jotka esiintyvät vain mainitussa painoksessa. Sellaisia selityksiä, jotka koskevat nykyään kirjakielessä yleisiä sanoja (esim. *etäälle, evätä, hepo, huuhtoa, kiuru, opastaa*), on pyyhitty. Jokunen tarpeelliselta näyttänyt selitys on lisätty. Selityksissä esiintyvät venäläiset sanat on transskriboitu.

Melkein kaikista korjauksista on ollut tilaisuus kysyä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kielivaliokunnan mieltä, ja valiokunta on ne hyväksynyt.

Helsingissä syyskuussa 1937.

E. A. Saarimaa.

Aineisto.